

Ieguldījums Tavā nākotnē!

Pētījums veikts Valsts kancelejas administrētā projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1./10/IPIA/CFLA/004/002)

Aktivitātes Nr. 3.2.

„Strukturālo reformu ieviešanas ietekmes novērtēšana”

(iepirkuma ID Nr. MK VK 2012/4 ESF) ietvaros

Projektu 100% apmērā finansē Eiropas Sociālais fonds

Starpziņojums par plāna „Pasākumu plāns valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai” īstenošanas gala novērtējumu (ex-post)

atbilstoši 2012. gada 20.decembra līgumam Nr. 104

„Valsts pārvaldes politikas novērtējums”

Izpildītājs:
SIA „SAFEGE Baltija”

Rīga, 2013. gada 15. aprīlī

SATURA RĀDĪTĀJS

SATURA RĀDĪTĀJS	2
Saīsinājumu saraksts.....	3
IEVADS.....	4
METODOLOĢIJA.....	4
1. Rīcības virziens: MAZA VALSTS PĀRVALDE.....	5
1.1. Izpētes rezultāti un konstatējumi	5
1.2. Secinājumi par rīcības virziena MAZA VALSTS PĀRVALDE novērtējumu.	16
2. Rīcības virziens: PROFESIONĀLA VALSTS PĀRVALDE	18
2.1. Izpētes rezultāti un konstatējumi	18
2.2. Secinājumi par rīcības virziena PROFESIONĀLA VALSTS PĀRVALDE novērtējumu	24
3. Rīcības virziens: UZ IEDZĪVOTĀJIEM ORIENTĒTA VALSTS PĀRVALDE .	27
3.1. Izpētes rezultāti un konstatējumi	27
3.2. Secinājumi par rīcības virziena UZ IEDZĪVOTĀJIEM ORIENTĒTA VALSTS PĀRVALDE novērtējumu	33
4. Rīcības virziens: VALSTS PĀRVALDE, KAS STRĀDĀ VISAS SABIEDRĪBAS LABĀ	35
4.1. Izpētes rezultāti un konstatējumi	35
4.2. Secinājumi par rīcības virziena VALSTS PĀRVALDE,.....	39
KAS STRĀDĀ VISAS SABIEDRĪBAS LABĀ novērtējumu.....	39
Pielikumi.....	42

Saīsinājumu saraksts

ĀM	Ārlietu ministrija
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EM	Ekonomikas ministrija
FM	Finanšu ministrija
IDS	institūciju darbības stratēģija
IeM	Iekšlietu ministrija
IT	Informācijas tehnoloģijas
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
LM	Labklājības ministrija
MK	Ministru kabinets
PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
RAPLM	Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija
SM	Satiksmes ministrija
TIS	Tiesu informācijas sistēma
TM	Tieslietu ministrija
VAS	Valsts administrācijas skola
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VM	Veselības ministrija
VK	Valsts kanceleja
VSS	Valsts sekretāru sanāksme
ZM	Zemkopības ministrija

IEVADS

Izvērtējuma izstrāde tika uzsākta 2012. gada 20. decembrī pēc līguma noslēgšanas starp Valsts kanceleju (turpmāk – šajā nodaļā Pasūtītājs, turpmāk tekstā VK) un SIA „SAFEGE Baltija” (turpmāk – Izpildītājs). Līguma izpildes uzraudzībai Pasūtītājs izveidoja pētījuma uzraudzības padomi, kas ir apstiprinājuši izvērtējuma autoru izstrādāto metodoloģiju.

Izvērtējums veikts atbilstoši Pasūtītāja izvirzītajām prasībām, proti, Tehniskajā specifikācijā noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem: veikt valsts pārvaldes politikas novērtējumu, kā arī sniegt rekomendācijas un priekšlikumus nākamajam plānošanas periodam. Šajā starpziņojumā veikts plāna „Pasākumu plāns valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai”¹ īstenošanas gala novērtējumu (ex-post). Sniegts novērtējums par plānoto rezultātu sasniegšanas pakāpi, to ietekmējošiem faktoriem. Ziņojums strukturēts atbilstoši četriem rīcības virzieniem un tajos iekļautajiem uzdevumiem, izvērtējumā atspoguļoti sasniedzamie politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji. Nākamajā līguma izpildes posmā tiks izstrādātas rekomendācijas un priekšlikumi nākošajam plānošanas periodam.

Izvērtējuma ziņojumā paustā nostāja atspoguļo tikai un vienīgi pētījuma autoru viedokļus un nav uzskatāma par Pasūtītāja oficiālo viedokli.

METODOLOĢIJA

Pētījuma veikšanai tika izmantotas vairākas savstarpēji papildinošas kvalitatīvās informācijas iegūšanas un analīzes metodes.

Dokumentu analīze

Dokumentu analīze tika izmantota, lai iegūtu informāciju par normatīvo regulējumu Latvijā. Tika analizēti normatīvie akti, izstrādātās koncepcijas, valsts pārvaldes iestāžu ziņojumi, pētījumi, u.c., publiski pieejami informācijas avoti. Liela daļa no dokumentiem tika izmantoti gan 1. Starpziņojuma, gan šī Starpziņojuma izstrādes ietvaros. Papildus analizētie dokumenti ir atspoguļoti 3. pielikumā.

Padziļinātas daļēji strukturētas tiešās intervijas:

Lielākā daļa no plāna īstenošanā iesaistītajām institūcijām bija iesaistītas gan „Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādņu 2008.-2013.gadam: PĀRVALDES KVALITĀTE UN EFEKTIVITĀTE” īstenošanā, gan pasākumu plāna īstenošanā. Tādēļ intervijas ar šīm institūcijām tika organizētas jaut 1. Starpziņojuma izstrādes posmā, ietverot arī jautājumus par pasākumu plāna īstenošanu. 2. pielikumā ir atspoguļotas tikai papildus veiktās intervijas, kas notika 2. Starpziņojuma izstrādes laikā.

¹ Pieejams Politikas plānošanas dokumentu datu bāzē: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3099>).

1. Rīcības virziens: MAZA VALSTS PĀRVALDE

1.1. Izpētes rezultāti un konstatējumi

1.1.1. Uzdevumu izpildes novērtējums

1.tabula

Pasākuma izpildes novērtējums.

Pasākums	Plānotais Termins	Atbildīgā iestāde
Plānotais pasākums: Izstrādāt grozījumus Publisko aģentūru likumā un Likumā „Par budžetu un finanšu vadību”, mainot publisko aģentūru finansēšanas modeli	Plānotais termiņš: 01.10.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāts un pieņemts jaunā redakcijā Publisko aģentūru likums, kā arī izstrādāti grozījumi likumā par budžetu un finanšu vadību.	Reālais izpildes termiņš: 01.12.2009. Likumi pieņemti SAEIMĀ	Faktiski atbildīgā iestāde: VK, FM
Izstrādāti MK noteikumi „Kārtība, kādā plānojami un uzskaitāmi ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un ar šo pakalpojumu sniegšanu saistītie izdevumi, kā arī maksas pakalpojumu izcenojumu noteikšanas metodika un izcenojumu apstiprināšanas kārtība”	03.05.2011. MK apstiprināti noteikumi Nr.333	FM
<p>Komentārs: Pasākuma ietvaros tika mainīts un pilnveidots publisko aģentūru finansēšanas modelis, saskaņā ar MK pieņemtajām vadlīnijām (MK 2009.gada 26.maija prot Nr.33 71.§). Grozījumi normatīvajos aktos, kā arī izmaiņas sistēmā bija nepieciešamas, jo iepriekšējais valsts aģentūru finansēšanas modelis nesekmēja efektīvu publisko pakalpojumu sniegšanu un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu (tai skaitā pieejamību privātpersonām), jo salīdzinājumā ar kapitālsabiedrībām, tiešajām pārvaldes iestādēm bija ierobežotas iespējas izmantot finanšu resursus, kas iegūti no sniegtajiem publiskiem pakalpojumiem. Kā būtiska problēma tika minēta arī praktiskā neiespējamība nošķirt valsts aģentūras no citām valsts tiešās pārvaldes iestādēm, līdz ar to zuda pamatojums divu dažādu valsts tiešās pārvaldes iestāžu veidu pastāvēšanai. Apkopotā informācija liecina, ka pārskata periodā plānā noteiktajos termiņos tika veikti grozījumi likumā par budžetu un finanšu vadību un pieņemts Publisko aģentūru likums jaunā redakcijā, lai pilnveidotu valsts aģentūru tiesisko regulējumu un finansēšanas mehānismu. Kā norāda to institūciju, uz kuriem veiktie grozījumi attiecas pārstāvji, tad:</p> <p><i>„Šī maiņa ir pēc būtības loģiska, jo šīs iestādes no valsts budžeta nesaņem finansējumu - līdz ar to nav jēgpilni, ka uz tām attiecas budžeta procesi pilnā apmērā - maiņa atvieglo tehniskus procesus, kad budžets detalizēti jāplāno caur</i></p>		

nozares ministriju. Tajā pat laikā šīs iestādes piemēro publiskās pārvaldes normatīvo bāzi, konti tiek vērti Valsts kasē, kas nozīmē arī finansēšanas plānus/plānošanu pa EKK kodiem un tamlīdzīgi. Savukārt nozares ministrija no nozares viedokļa uzrauga to darbību, bet vairāk saturiski.”

Pasākumu plāna valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai 1.1.punktā ietvertā informācija liecina, ka viens no publisko aģentūru finansēšanas modeļa pilnveidošanas uzdevumiem bija valsts aģentūras, kas pamatā tiek finansētas no valsts budžeta dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem, un kuru pamatfunkcijas ir administratīvu pakalpojumu sniegšana, pārveidošana par valsts pārvaldes iestādēm. Tomēr atbilstoši likuma² pārejas noteikumos noteiktajam ministrijām bija jāizvērtē visu aģentūru darbības atbilstība likuma prasībām un MK līdz 2013.gada 1.janvārim bija jāpieņem lēmumi par valsts aģentūru darbības turpināšanu, aģentūru likvidēšanu vai reorganizēšanu, ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 15.pantā noteiktās prasības. Vērtējot īstenotās izmaiņas, jāsecina, ka tās ir sekmējušas aģentūru skaita samazinājumu – no 73 valsts aģentūrām 2009.gadā šobrīd aģentūru skaits ir samazināts līdz divām : Civilās aviācijas aģentūra un Zaļu valsts aģentūra, jo visas pārējās atbilst tiešās valsts pārvaldes iestādes statusam un ir pārveidotas par tiešās valsts pārvaldes iestādēm. Savukārt no Pārresoru koordinācijas centra (PKC) vadībā notiekošā valsts kapitālsabiedrību izvērtēšanas procesa, kas ir noslēguma stadijā, izriet, ka varētu izveidoties vēl 4-5 valsts aģentūras. Tādējādi, ja valsts kapitālsabiedrību reformu procesu izdosies īstenot, atbilstoši sākotnēji iecerētajam, tad varētu uzskatīt, ka jaunais Publisko aģentūru likums ir sevi attaisnojis kā sākotnēji iecerēts, jo, kā norāda valsts pārvaldes iestādes pārstāvis³, tad sākumā tika plānots, ka valstī nevajadzētu būt vairāk kā 7-10 aģentūrām.

Plānotais pasākums: Izstrādāt MK noteikumus, lai noteiktu vadlīnijas valsts pārvaldes iestāžu iekšējās struktūras veidošanai, to lielumam (tostarp struktūrvienību optimālo lielumu) un iestādes amatu sarakstu saskaņošanas kārtību atbilstoši grozījumos Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajam deleģējumam.	Plānotais termiņš: 01.09.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāti MK ieteikumi Valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas kārtība	Reālais izpildes termiņš: 2010.gada 14.decembra MK ieteikumi Nr.2	Faktiski atbildīgā iestāde: VK

² Publisko aģentūru likums, pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=202272>

³ Intervija ar valsts pārvaldes iestādes pārstāvi 2013.gada 4.marts

Komentārs: Pasākuma ietvaros bija plānots noteikt vadlīnijas iestāžu struktūrvienību veidošanai valsts tiešajā pārvaldē, samazinot dažāda līmeņa vadītāju īpatsvaru, kā arī centralizējot atbalsta funkcijas iestādes un resora ietvaros. Tāpat bija paredzēts izstrādāt mehānismu iestāžu amatu sarakstu saskaņošanai, lai nebūtu iespējama to nepamatota palielināšanās.

2009.gada 1.jūlijā Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17.panta 4.daļā tika veikti grozījumi, saskaņā ar kuriem MK tika uzdots noteikt iestādes struktūras izveidošanas kritērijus, kārtību un iestādes amatu sarakstu saskaņošanas kārtību. Pamatojoties uz iepriekšminēto deleģējumu VK sagatavoja instrukcijas projektu „Valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas un amatu saraksta saskaņošanas kārtība”. 2010.gada 15.februārī MK komitejas sēdē (prot. Nr.7 3.§) tika pieņemts lēmums, ka instrukcijas projekts jāpārstrādā par ieteikumu projektu. Attiecīgi tika veikti grozījumi Valsts pārvaldes iekārtas likumā, kas stājās spēkā 2010.gada 15.jūnijā. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17.panta ceturtā daļā noteiktais deleģējums paredz, ka MK izdod ieteikumus attiecībā uz iestādes struktūras izveidošanu, bet neparedz mehānismu iestāžu amatu sarakstu saskaņošanai. Informācija par iestādes struktūru un amatiem tiek publicēta un aktualizēta iestādes mājas lapā internetā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Ņemot vērā, ka šādi ieteikumi tika izstrādāti un apstiprināti tikai 2010.gada beigās, tad tie nekalpoja kā pamats iestādēm budžeta konsolidācijas un finansēšanas samazināšanas laikā, bet ir vērtējami kā labs vadības instruments nākotnē. Šāda dokumenta lietderību pamato arī valsts pārvaldes iestāžu vadītāji⁴. Lai gan amatu saraksta saskaņošanas mehānisma sākotnējais mērķis bija amata vietu skaita noteikšana tomēr valsts pārvaldes iestāžu pārstāvji⁵ šāda mehānisma nepieciešamību saredz vienotu amatu noteikšanai par vienādiem vai līdzīgiem uzdevumiem, tādējādi vienādojot iestāžu praksi un nepieļaujot, ka identiskus pienākumus ir iespējams veikt dažādu amatu ietvaros:

„Kamēr speciālistu var nosaukt dažādi, tikmēr nekas nemainīsies. Vajadzētu pārbaudīt un nepieļaut, ka, piemēram, personāla speciālists kļūst par ekspertu.”

Tādējādi apkopotā informācija liecina, ka iepriekšminētie uzdevumi tika izpildīti tikai daļēji, jo uzdevuma izpildes gaitā iestādes iebilda pret nepieciešamību paredzēt mehānismu iestāžu amatu sarakstu saskaņošanai, tādējādi, ievērojami aizkavējot sākotnējās ieceres izpildi. Rezultātā, kā norāda valsts pārvaldes iestādes pārstāvis⁶, 2010. gadā izdotie ieteikumi neko neizmainīja, jo līdz tam jau bija būtiski un, kā pēc tam sapratām, daudzviet par daudz samazinātas vadītāju amata vietas, kā arī samazināts struktūrvienību skaits. Piemēram, Ekonomikas ministrijas (EM) centrālajā aparātā 2009.gadā tika īstenota reforma, kuras rezultātā 2009.gada vidū darbinieku skaits bija samazinājies no 230 uz 173, t.i. par 25%, struktūrvienību skaits – no 18 uz 11 (valsts sekretāra vietnieku skaits – no 5 uz 2, departamentu skaits – no 13 uz 9, nodaļu skaits – no 46 uz 27), veikta

⁴ Intervija ar valsts pārvaldes iestādes pārstāvi 2013.gada 3.aprīlī

⁵ Intervija ar valsts pārvaldes iestādes pārstāvi 2013.gada 3.aprīlī

⁶ Intervija ar valsts pārvaldes iestādes pārstāvi 2013.gada 4.martā

<p>nodaļu apvienošana un likvidēti nodaļu vadītāju vietnieku amati. Pēc būtības vienkāršoti un/ vai saīsināti vairāku funkciju īstenošanas procesi⁷.</p>		
<p>MK noteikumu par kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes veic informācijas apmaiņu pakalpojumu sniegšanai izstrāde</p>	<p>Plānotais termiņš: 01.09.2009.</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: RAPLM</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāti MK noteikumi Kārtība, kādā iestādes sadarbojoties sniedz informāciju elektroniskā veidā, kā arī nodrošina un apliecina šādas informācijas patiesumu</p>	<p>Reālais izpildes termiņš: 2010.gada 13.aprīļa MK noteikumi Nr.357</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: VARAM</p>
<p>Komentārs: MK noteikumu Nr.357 „Kārtība, kādā iestādes sadarbojoties sniedz informāciju elektroniskā veidā, kā arī nodrošina un apliecina šādas informācijas patiesumu” izstrādes process liecina, ka Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija MK noteikumu projektu bija izsludinājusi VSS 2009.gada 27.augustā (2009.gada 27.augusta VSS 1.28.p.VSS-1276). Nobīdes dokumenta izskatīšanai MK sēdē radīja ilgstošais dokumenta saskaņošanas process.</p> <p>Pētījuma „Administratīvā procesa likuma ieviešanas ietekmes izvērtējums un efektivizēšanas priekšlikumu izstrāde” ietvaros veiktā analīze liecina, ka valsts pārvaldes iestādes savā darbā ievēro klientorientētu pieeju un neveic izziņu un citu dokumentu pieprasīšanu privātpersonām, ja šādu informāciju iestāde pati var iegūt pārvaldes ietvaros, tomēr interviju rezultāti liecina⁸, ka problēma pastāv iestāžu sadarbībā un informācijas aprites ātrums ir atkarīgs no individuālas iestādes:</p> <p><i>„Tas, protams, atvieglo un paātrina dokumentu nosūtīšanu. Par to, vai tas paātrina atbildes informācijas saņemšanu, diez vai, bet tas saistīts nevis ar informācijas apriti kā tādu, bet ar iestādes resursiem, ko tā var veltīt informācijas sagatavošanai. Ir iestādes, ar kurām informācijas aprite ir ātra abos virzienos, ir tādas, no kurām atzinumu jāgaida likumā noteikto 1 mēnesi. Būtiski paplašinājušās iespējas izmantot citu valsts iestāžu rīcībā esošos datus (reģistrus). Joprojām ir iestādes, kas ļoti „sargā” savus datus un piekļūšana datu bāzēm netiek dota, bet šajā gadījumā tiek izmantota iespēja, ka attiecīgā iestāde periodiski pati atsūta datus, kas nepieciešami iestādei.”</i></p>		
<p>Plānotais pasākums: Sagatavot informatīvu ziņojumu MK par esošajiem valsts kapitālsabiedrību meitas uzņēmumiem un to saglabāšanas lietderību</p>	<p>Plānotais termiņš: 01.10.2009.</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: EM</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāts un MK izskatīts INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS</p>	<p>Reālais izpildes termiņš:</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: EM</p>

⁷ EM 2009.gada publiskais pārskats, pieejams: <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30352>, [skatīts:10.05.2013.]

⁸ Intervija ar valsts pārvaldes iestādes pārstāvi 2013.gada 3.aprīlī

par valsts kapitālsabiedrību meitas uzņēmumiem un to saglabāšanas lietderību	2010.gada 9.februārī izskatīts MK sēdē	
Komentārs: Atbilstoši EM sniegtajai informācijai informatīvā ziņojuma iesniegšanu izskatīšanai MK sēdē aizkavēja ilgstošā informācijas apkopošana.		
Plānotais pasākums: Sagatavot grozījumus likumā „Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām”.	Plānotais termiņš: Likums pieņemts Saeimā 3.lasījumā	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. 2009.gadā grozījumi likumā „Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām” tika veikti divas reizes.	Reālais izpildes termiņš: 30.04.2009. 16.06.2009.	Faktiski atbildīgā iestāde: EM
<p>Komentārs: MK 2009. gada 26.maija sēdē tika izskatīts un atbalstīts EM sagatavotais likumprojekts, kas paredzēja, ka lēmumu par valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrības izšķirošās ietekmes iegūšanu citā kapitālsabiedrībā pieņem attiecīgi MK vai pašvaldības dome, bet līdzdalības iegūšanai citās sabiedrībās valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrības valdei nepieciešama iepriekšēja piekrišana attiecīgi no MK vai pašvaldības domes. Papildus šiem ierobežojumiem tika noteikti ierobežojumi kapitālsabiedrības valdes locekļu atlīdzībai un prasības kvalifikācijai. Savukārt grozījumos, kuri Saeimā tika atbalstīti 2009.gada 16.jūnijā, pamatojoties uz to, ka padomes institūta esamība valsts akciju sabiedrībās neatbilst likumdevēja mērķim attiecībā uz akciju sabiedrības kā publiskās sabiedrības regulējumu, ka arī ievērojamus izdevumus, kas ir saistīti ar padomes locekļu atlīdzības izmaksām ekonomiskās lejupslīdes laikā, no likuma „Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām” tika izslēgtas normas par padomes valsts un pašvaldību akciju sabiedrībās un akciju sabiedrībās, kur valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām pieder visas balsstiesīgās akcijas.</p> <p>Minētie grozījumi ir vērtējami kā krīzes laika situācijas risināšanas instrumenti, tomēr tajos netika ietverti sākotnēji plānotie uzdevumi, lai operatīvi reaģētu uz zināmākajām ar valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību darbību saistītajām problēmām. Lai risinātu iepriekšminētās, kā arī citas problēmas un veiktu sistēmisku valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldību 2012.gada 4.jūnijā MK tika apstiprināta Publisko personu komercdarbības koncepcija un Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepciju. Saskaņā ar 2012.gada 4.jūnija MK rīkojumu Nr. 245 un 246 EM līdz 2012.gada 24.augustam jāizstrādā un jāiesniedz noteiktā kārtībā MK likumprojekti "Publisko personu kapitāla daļu pārvaldības likums".</p>		
Plānotais pasākums: Izstrādāt jaunu likumu par publisko personu komercdarbību.	Plānotais termiņš: 01.12.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. Publisko personu komercdarbības koncepcija apstiprināta MK 2012.gada 4.jūnijā. Saskaņā ar 2012.gada 4.jūnija MK	Reālais izpildes termiņš: 2013.gada 18.martā	Faktiski atbildīgā iestāde: EM

rīkojumu Nr.245 un 246 EM tika uzdots līdz 2012.gada 24.augustam iesniegt noteiktā kārtībā MK likumprojektu "Publisko personu kapitāla daļu pārvaldības likums".	likumprojekts izskatīts MKK	
<p>Komentārs :</p> <p>Plānā noteiktais pasākums ir formāli vērtējams kā izpildīts, jo iepriekš apkopotā informācija liecina, ka likumprojekta izstrāde ir ievērojami aizkavējusies. Publisko personu kapitāla daļu pārvaldības likuma projekts tika skatīts MK komitejas sēdē 2013.gada 18. martā, kur saskaņā ar sēdes protokolu Nr.11 4.§ TA-362, tika nolemts pamatā atbalstīt iesniegto likumprojektu, uzdodot EM veikt precizējumus likumprojekta tekstā un pēc saskaņošanas ar ministrijām precizēto dokumentu iesniegt izskatīšanai MK sēdē.</p> <p>Atbilstoši EM sniegtajai informācijai⁹ likumprojekta izstrādes kavēšanos ietekmēja vairāki faktori:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) atbilstoši labas pārvaldības praksei un noteiktajam regulējumam tika izstrādātas divas koncepcijas - Publisko personu komercdarbības koncepcija un Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepciju, kuru izstrāde un saskaņošana prasīja papildus laiku. Bez tam ar ES fondu atbalstu projekta „Administratīvā sloga samazināšana un administratīvo procedūru vienkāršošana” ietvaros sadarbībā ar Zvērinātu advokātu biroju „Kronbergs & Čukste” tika izstrādāts pētījums „Publiskās personas dalības kapitālsabiedrībā mērķa, nepieciešamības un statusa kritēriju izvērtējums”, kura rezultāti tika izmantoti koncepcijas un likumprojekta izstrādē. EM gan atzīst, ka nobīdes laika grafikos arī ir saistītas ar to, ka EM, izstrādājot abas koncepcijas, nerēķinājās, ka to saskaņošana ar iesaistītajām pusēm aizņems tik ilgu laiku. 2) Šis ir „Jūtīgs sektors” - 20% no visas tautsaimniecības pārvalda publiskais sektors. Tā kā vairumā ministriju un pašvaldību ir līdzdalība kapitālsabiedrībās procesi neiet tik raiti, jo visiem ir interese. 3) Esošā situācija rāda, ka likumprojekta saskaņošana ir smagnēja un prasa papildus laiku, jo institūcijas <i>iebilst par jautājumiem, kuri jau ir ierakstīti koncepcijā</i>. Šāda situācija liecina par to, ka valsts pārvaldē nav izveidojusies politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu izstrādes loģika un pēctecība. <p>Paralēli likumprojekta izstrādei, lai nodrošinātu valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformas kopējo virzību un izvērtētu nepieciešamību saglabāt valsts līdzdalību kapitālsabiedrībās, ar Ministru prezidenta rīkojumu tika izveidota PKC vadīta darba grupa. Darba grupai līdz 2013.gada 1.maijam (sākotnēji - 2012.gada 31.decembris) jāizvērtē nozaru ministriju iesniegtā informācija un priekšlikumi par valsts līdzdalību, kapitālsabiedrības turpmāko statusu un pārvaldītāju. Šī informācija tiks izmantota darba grupas viedokļa formulēšanai un priekšlikumu sagatavošanai Reformu vadības grupai un MK par turpmāko rīcību attiecībā uz katru kapitālsabiedrību, kurā kapitāla daļu turētājs tieši vai netieši ir Latvijas Republika. Kā norāda valsts pārvaldes iestādes pārstāvis¹⁰, tad lielākā daļa</p>		

⁹ Intervija ar valsts pārvaldes iestādi 2013.gada 4.martā

¹⁰ Intervija ar valsts pārvaldes iestādi 2013.gada 4.martā

<p>kapitālsabiedrību ir izvērtētas un ziņojuma projekts ir sagatavots. „Situācijas izvērtējums liecina, ka šobrīd problēmu ir daudz: -) nepietiekami labs menedžments; -) kapitāla daļu turētāja intereses trūkums; -) kapacitāte ir nepietiekama - parasti situāciju pārzina ministrijas valsts sekretārs un viens cilvēks. Tāpēc ir jāiet uz daļēji centralizēto pārvaldību. Korporatīvās pārvaldības kultūras ieviešanu kapitālsabiedrībās.”</p>		
Plānotais pasākums: Īstenot funkciju auditus atbilstoši MK apstiprinātajam funkciju audita plānam 2009.gada 1. un 2.pusgadam	Plānotais termiņš: 15.12.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. 2009.gadā tika īstenoti un pabeigti 4 horizontāli funkciju auditi, kuri aptvēra 19 iestādes.	Reālais izpildes termiņš: 17.12.2009. ¹¹	Faktiski atbildīgā iestāde: VK
<p>Komentārs : 2009.gadā tika veikti funkciju auditi Valsts ieņēmumu dienestā un funkcionāli saistītajās iestādēs (ziņojums apstiprināts Funkciju audita komisijā un izskatīts MK sēdē), Valsts arhīvu ģenerāldirekcijā un funkcionāli saistītajās iestādēs, Valsts tiesu ekspertīžu birojā un funkcionāli saistītajās iestādēs un valsts akciju sabiedrībā "Ceļu satiksmes drošības direkcija" un funkcionāli saistītajās iestādēs (ziņojumi apstiprināti Funkciju audita komisijā). VK paralēli uzdotajiem iestāžu auditiem 2009.gadā ir veikusi arī valsts veikto funkciju/uzdevumu inventarizāciju. Sadarbībā ar ministrijām ir izveidots funkciju saraksts, kurā ir identificētas 924 funkcijas uzdevumi. Tāpat funkciju audita komisijā tika apstiprināti četri horizontālie auditi, lai izvērtētu valsts tiešās pārvaldes iestāžu un, ja nepieciešams, arī pašvaldību iestāžu īstenotās kontroles, uzraudzības, pārbaudes, sertifikācijas un akreditācijas funkcijas komersantu un izglītības iestāžu uzraudzības jomā, izvērtētu valsts pārvaldes iestāžu vestos reģistrus un uzturētās informācijas sistēmas, izvērtētu valsts pārvaldes institūcijās īstenotās atbalsta (administratīvās) funkcijas (personāla uzskaitē, grāmatvedība, finanšu pārvalde, transporta pakalpojumi un cita saimnieciskā darbība), kā arī centralizācijas iespējas, veicot valsts ekonomiskā izdevīguma aprēķinu, kas tika turpināti 2010.gadā.</p>		
Plānotais pasākums: Izstrādāt modeli par atbalsta (administratīvo) funkciju centralizācijas vai nodošanas privātajam sektoram iespējām, ekonomisko izdevīgumu un šādas rīcības tiesiskajiem aspektiem.	Plānotais termiņš: 01.05.2010.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāts funkciju audita ziņojums par atbalsta (administratīvo) funkciju optimizēšanu,	Reālais izpildes termiņš: 2010.un	Faktiski atbildīgā iestāde: VK

¹¹ Ziņojumi izskatīti un apstiprināti funkciju audita komisijā.

veikts izmaksu, ieguvumu novērtējums un Valsts pārvaldes atbalsta nodošanas iespēju izpētes un rekomendējamā modeļa izstrāde, veikta valsts pārvaldes funkciju nodošanas analīze un rekomendāciju izstrāde.	2011.gads	
<p>Komentārs: Apkopojot informāciju par uzdevuma izpildi, jāsecina, ka tas ir formāli izpildīts, jo pārskata periodā tika veikts funkciju audits, kā arī īstenoti pētījumi, lai veiktu atbalsta funkciju optimizēšanas izmaksu, ieguvumu novērtējumu un valsts pārvaldes atbalsta nodošanas iespēju izpētes un rekomendējamā modeļa izstrāde, tomēr šo pētījumu rezultātā tā arī nav pieņemti konceptuāli lēmumi visās atbalsta funkciju jomās par efektīvāko pārvaldības modeli valsts pārvaldē. 2011.gada 18.maijā jautājums par atbalsta funkciju centralizācijas alternatīvām tika skatīts Funkciju audita komisijas sēdē, kurā nolēma ierosināt Reformu vadības grupā izskatīt Funkciju audita grupas ziņojumu un piedāvātos atbalsta funkciju centralizācijas risinājumu variantus. Pētniekiem neizdevās atrast informāciju par to, ka minētais jautājums tika skatīts Reformu vadības grupā, attiecīgi arī neizdevās atrast informāciju par pieņemtajiem lēmumiem turpmākai šī jautājuma virzībai. Lai sniegtu priekšlikumus atbalsta (administratīvo) funkciju optimizēšanai, tika veikts ārpakalpojums, kura ietvaros tika veikts izmaksu, ieguvumu novērtējums, kā arī veikta Valsts pārvaldes atbalsta nodošanas iespēju izpētes un rekomendējamā modeļa izstrāde. Tomēr valdībā skatītie jautājumi par dažādiem risinājumiem atbalsta funkciju īstenošanā, ļauj secināt, ka atbalsta funkciju optimizēšana ir veikta iestāžu līmenī, izmantojot IKT risinājumus, kā arī nodrošinot efektīvāku iestāžu resursu izmantošanu. Tā piemēram, 2012.gada 4.jūlijā MK tika atbalstīta koncepcija par vienotas valsts iestāžu finanšu un vadības grāmatvedības sistēmas un finanšu analīzes rīka izveidi, nodrošinot finanšu un cilvēkresursu vadību. Savukārt 2012.gada 20.martā, MK tika skatīts Finanšu ministrijas (turpmāk tekstā FM) informatīvais ziņojums par dienesta vieglo automobiļu izdevumiem valsts pārvaldes iestādēs, savstarpēji salīdzinot nomāto automobiļu izdevumus ar izdevumiem, ja attiecīgie automobiļi būtu iestādes īpašums, lai turpmāk katrā konkrētā gadījumā tiktu pieņemts finansiāli izdevīgākais lēmums. Jānorāda, ka 2011.gadā ar ES fondu atbalstu projekta „Atbalsts reformām budžeta un finanšu politikas jomā” ietvaros tika izstrādāta Koncepcija (analītiskais modelis) valsts tiešās pārvaldes iestāžu vispārīgo administratīvo izdevumu efektīvizēšanai. Šī dokumenta mērķis bija, balstoties uz iepriekš veikto valsts pārvaldes iestāžu administratīvo izmaksu un citu valstu pieredzes analīzi, sagatavot koncepciju (analītisko modeli) par valsts tiešās pārvaldes iestāžu vispārīgo administratīvo izdevumu efektīvizēšanu, kas ietver administratīvo izdevumu rādītājus, kā arī šo rādītāju izmantošanu faktisko administratīvo izdevumu vērtēšanā un budžeta sagatavošanā, pamatojoties uz ko FM 2012.gada septembrī izstrādāja Vadlīnijas ministriņām un citām centrālajām valsts iestādēm administratīvo izdevumu un atbalsta funkciju indikatoru pielietošanai finanšu un budžeta analīzē.</p>		
Plānotais pasākums: Izstrādāt plānu valsts pārvaldes iestāžu optimālam un finansiāli izdevīgam izvietojumam valsts īpašumā esošajos nekustamajos īpašumos.	Plānotais termiņš: 01.07.2010.	Plānotā atbildīgā iestāde: FM

Izpildes statuss: Izpildīts daļēji . Izstrādāts Informatīvais ziņojums par risinājumu valsts pārvaldes iestāžu optimālam un finansiāli izdevīgam izvietojumam valsts īpašumā esošajos nekustamajos īpašumos un ieteikumi valsts nekustamā īpašuma vienotas pārvaldīšanas nodrošināšanai.	Reālais izpildes termiņš: 2011.gada 6.decembra MK ieteikumi Nr.2	Faktiski atbildīgā iestāde: FM
<p>Komentārs: Pārskata periodā FM izstrādāja divus informatīvos ziņojumus par risinājumu valsts pārvaldes iestāžu optimālam un finansiāli izdevīgam izvietojumam valsts īpašumā esošajos nekustamajos īpašumos, kurus MK sēdē attiecīgi izskatīja 2011.gada 6.decembrī un 2012.gada 24.aprīlī. 2011.gada 6.decembrī izskatot FM apkopoto informāciju, tika nolemts: FM izstrādāt un iesniegt noteiktā MK likumprojektu par grozījumiem likumā "Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu", paredzot deleģējumu MK izdot noteikumus par kārtību, kādā iestādes nomā nekustamos īpašumus un publicē informāciju par nomātajiem un iznomājamiem nekustamajiem īpašumiem. Savukārt ministrijām tika uzdots aktualizēt informāciju par ministrijas un tās padotības iestāžu brīvajām un nomātajām telpām, un sagatavot priekšlikumus par brīvo telpu racionālu izmantošanu un FM apkopoto ministriju informāciju, iesniegt izskatīšanai MK. 2012.gada 24.aprīlī MK skatītajā Informatīvajā ziņojumā par risinājumu valsts pārvaldes iestāžu optimālam un finansiāli izdevīgam izvietojumam valsts īpašumā esošajos nekustamajos īpašumos tika paredzēts īstenot papildus pasākumus informācijas apkopošanai un saskaņošanai ar FM par telpu nomas līgumu pagarināšanu un valsts īpašumā esošo telpu piemērotību attiecīgās iestādes funkciju veikšanai izvērtēšanu.</p> <p>Šajā ziņojumā ietvertā informācija liecina, kopējā valsts institūciju valdījumā esošo administratīvo/biroju ēku platība sastāda <u>726 338,4 m²</u>. Valsts institūciju pašu aizņemtā platība sastāda <u>253 340,44 m²</u>, neaizņemtā platība kopā sastāda <u>187 249,95 m²</u>, savukārt citām personām iznomātā valsts institūciju valdījumā esošo administratīvo/biroju ēku platība sastāda <u>285 748,01m²</u> (sk. pielikumu Nr.1). Valsts institūcijas kopā no privātā sektora nomā administratīvās/biroju telpas <u>117 783 m²</u> platībā. FM, lai panāktu izdevumu par telpu nomu samazinājumu 2013.gadā, piedāvā piemērot šādus kritērijus, pēc kuriem vadoties, varētu sniegt optimizācijas priekšlikumus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) biroju telpas – šis nekustamā īpašuma veids neapšaubāmi ir valsts iestāžu pieprasītākais; 2) biroju telpu atrašanās vieta ir Rīga – lielākā daļa valsts iestāžu atrodas Rīgā, līdz ar to visvairāk biroju telpu tiek nomāts Rīgā; 3) iestādei, kura nomā telpas no privātā sektora, telpu nomas līguma termiņš beidzas līdz 2012.gada beigām. <p>Apkopojot iepriekšminēto informāciju pētījuma veicēji uzskata, ka pasākumu plānā definēto uzdevumu izpilde vērtējama kā formāli izpildīta, ņemot vērā plānā noteiktos uzdevumus, jo tā galvenokārt ir bijusi vērsta uz informācijas apkopošanu, bet trūkst sistēmisku konceptuālu priekšlikumu par risinājumiem, kuri veicinātu budžeta izdevumu samazināšanu un efektīvu telpu izmantošanu, t.sk. priekšlikumi par valsts pārvaldes iestāžu izvietošanu ārpus Rīgas, kur telpu nomas izmaksas ir zemākas, jaunu inovatīvu iestāžu pārvaldības mehānismu</p>		

<p>ieviešanu, piemēram, vairākām iestādēm izmantojot vienas un tās pašas telpas, tādējādi veicinot arī iestāžu sadarbību, ātrāku un efektīvāku jautājumu risināšanu, it īpaši, ņemot vērā ar 2013. gada 19. februāra MK rīkojumu Nr. 58 apstiprināto "Konceptiju par publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidi". Tāpat līdz šim trūkst analīze, kā iestāžu izdevumus nākotnē ļautu samazināt, īstenojot Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijā (06.02.2013. MK rīkojums Nr. 48) paredzētās attālinātā darba organizācijas metodes.</p>		
<p>Plānotais pasākums: Īstenot funkciju auditus atbilstoši MK ik pusgadu apstiprinātajam funkciju audita plānam.</p>	<p>Plānotais termiņš: regulāri</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: VK</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts. Pārskata periodā īstenoti vai tiek īstenoti 7 pētījumi vai funkciju auditi.</p>	<p>Reālais izpildes termiņš: Regulāri</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: VK</p>
<p>Komentārs: pārskata periodā ar ES fondu atbalstu projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” ietvaros tika īstenoti gan funkciju auditi, gan pētījumi, kuri vērsti uz reformu īstenošanu un administratīvo šķēršļu mazināšanu. Informācija par 2011., 2012. un 2013.gadā īstenotajiem funkciju auditiem ir iekļauta Starpziņojuma par pamatnostādņu „Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2008.-2013.gadam: PĀRVALDES KVALITĀTE UN EFEKTIVITĀTE” gala novērtējumā (ex-post) 7.pielikumā. Jānorāda, ka kopš 2012.gada Funkciju audita plāns netiek apstiprināts MK . Lai īstenotu pasākumus administratīvo šķēršļu mazināšanai ir izstrādāts un tiek aktualizēts „Pasākumu plāns administratīvā sloga samazināšanai, administratīvo procedūru vienkāršošanai un publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai uzņēmējiem un iedzīvotājiem” kas apstiprināts ar MK 2011.gada 29.augusta rīkojumu Nr.409. Izpildes rezultāti liecina, ka līdz 2012.gada 31.decembrim no Pasākumu plānā administratīvā sloga samazināšanai, administratīvo procedūru vienkāršošanai un publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai uzņēmējiem un iedzīvotājiem, iekļautajiem 25 uzdevumiem nozaru ministrijām noteiktajā apjomā un termiņā ir īstenoti 15 pasākumi, sešu pasākumu īstenošana ir kavēta un tiks turpināta 2013.gadā, savukārt četru pasākumu izpildes termiņš nav pienācis, līdz ar to īstenošana turpināsies 2013.gadā.</p> <p>Lai gan pārskata periodā ir tikuši īstenoti pasākumi, kuru mērķis ir bijis administratīvo šķēršļu mazināšana uzņēmējiem, tomēr pieejamā informācija liecina, ka minētais princips netiek pienācīgi izvērtēts un ievērots jau normatīvā akta izstrādes stadijā. Kā piemēru jāmin 2013.gada 19.februāra MK noteikumi Nr.95 „Grozījumi MK 2010.gada 7.septembra noteikumos Nr.827 „Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli””, saskaņā ar kuriem darba devējam tiek izvirzītas papildu administratīvās prasības, bet noteikumu projekta grozījumos nav veikts šo prasību izpildes novērtējums finansiālā izteiksmē. Šādu situāciju nākotnē, cerams, ļaus novērst VK ideja par administratīvā sloga aprēķiniem, izstrādājot normatīvā akta projektu, gan valsts pārvaldes pusē, gan arī privātajam sektoram.</p>		

1.1.2. Darbības rezultātu novērtējums

2.tabula

Politikas rezultātu izpildes novērtējums.

Plānotais politikas rezultāts	2007 (fakts)	2008 (fakts)	2009 (plāns)	2010 (tendence)	2011
1.Latvijas Republikas valsts pārvaldē (gan tiešajā pārvaldē, gan pašvaldībās, neskaitot izglītību un veselības aprūpi) nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju skaitā nepārsniedz kaimiņvalstīs (Lietuvā un Igaunijā) nodarbināto īpatsvaru (salīdzinājumam izmantojami EUROSTAT dati)	3,7%	3,8%	3%	samazinās	n/a
Sasniegtais politikas rezultāts ¹²			2009	2010	2011
Latvija			2,8%	2,8%	3%
Lietuva	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%	2,6%
Igaunija	2,9%	2,8%	2,6%	2,7%	2,7%
Vērtējums (% pret plānoto)	Pārskata periodā rādītājam tendence bija samazināties, lai gan 2011.gadā atkal ir vērojams kāpums par 0,2%, tomēr tas ir ievērojami zemāks, salīdzinot ar 2007.gada datiem. .				
2.Vispārējās valdības sektora izdevumu īpatsvars IKP Latvijas Republikā nepārsniedz atbilstošo rādītāju kaimiņvalstīs (Lietuvā un Igaunijā) (salīdzinājumam izmantojami EUROSTAT dati)	35,9%	39,1% ¹³			
Lietuva	35,2%	37,2%	43,7%	40,8%	37,4%

¹² Aprēķinam izmantoti Eurostat dati par rādītāju Public administration and defence; compulsory social security, Number of occupied jobs, Job vacancy statistics - quarterly data (from 2001 onwards), NACE Rev. 2 [jvs_q_nace2], un total population, pieejams: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=jvs_q_nace2&lang=en, [skatīts:08.04.2013.]

¹³ General government expenditure by function, pieejams: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_a_exp&lang=en, [skatīts:04.04.2013.]

Igaunija	35,5%	39,7%	45,5%	40,7%	38,3%
Sasniegtais politikas rezultāts			43,7%	43,4%	38,4%
Vērtējums (% pret plānoto)	Rādītājs ir tuvu atbilstošajam rādītājam kaimiņvalstīs.				

Avots: "Pasākumu plāns valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai" un Eurostat dati

1.2. Secinājumi par rīcības virziena MAZA VALSTS PĀRVALDE novērtējumu

Vērtējot rīcības virziena izpildes pakāpi, kopumā jāsecina, ka, lai gan īstenoto reformu mērķis nebija procentuāla un mehāniska valsts pārvaldē nodarbināto skaita samazināšana, bet gan valstij piekrītošās funkcijas efektīvi veicošas valsts pārvaldes izveidošana, tomēr ekonomiskās krīzes rezultātā, pieņemtie konsolidācijas pasākumi, vairāk veicināja mehānisku valsts pārvaldē nodarbināto skaita samazināšanu, nevis efektīvi veicošas valsts pārvaldes izveidošanu.

3.tabulā ir apkopota informācija par 2009.gada 30.novembrī MK izskatītajā Informatīvajā ziņojumā "Par vispārējās valdības sektorā pamatdarbā nodarbināto īpatsvara paredzamo samazinājumu līdz 2013.gadam" iekļauto Latvijas iedzīvotāju skaita mērķgriestu 2010.-2012.gadam izpildi.

**3.tabula
Latvijas iedzīvotāju skaita mērķgriestu 2010.-2012.gadam izpilde**

	2010.gads plāns	2010.gads izpilde	2011.gads plāns	2011.gads izpilde	2012.gads plāns	2012.gads izpilde
Visi iedzīvotāji kopā	2 239 642	2 118 600	2 227 527	2 064 108	2 214 149	2 034 900
Vispārējās valdības sektorā kopā nodarbināto skaits	194 000	183 215	188 700	184 793	182 600	183 738
Nodarbināto skaita samazinājums, salīdzinot ar iepriekšējo periodu	6 600	17 385	5 300	+1 578	6 100	1 055
Vispārējās valdības sektorā nodarbināto skaits %, salīdzinot ar Latvijas iedzīvotāju skaitu	8,662 %	8,6%	8,471 %	9,0%	8,247 %	9,0%

Autoru veidota tabula, balstoties uz VK sniegtajiem CSP datiem par Nodarbinātības rādītājiem vispārējās valdības sektorā no 2008.gada.

Apkopotā informācija liecina, ka, lai gan pārskata periodā tika veikti ievērojami valsts pārvaldē nodarbināto skaita samazināšanas pasākumi, tomēr 2012.gadā vispārējās valdības sektorā nodarbinātie veido 9% no iedzīvotāju skaita. Kā redzams 3.tabulā, tad īpatsvara samazināšanu nav bijis iespējams nodrošināt, jo nav izpildījusies iedzīvotāju skaita prognoze. Atbilstoši 2011.gada tautas skaitīšanas Latvijā rezultātiem Latvijas iedzīvotāju skaits 2011. gada 1. martā bija 2 070 371. Kopš iepriekšējās, 2000. gada tautas skaitīšanas iedzīvotāju skaits valstī ir samazinājies par 307 tūkst. jeb par 12,9 %¹⁴.

Diemžēl pēdējā laikā veiktie pētījumi un statistikas rādītāji liecina, ka iedzīvotāju skaits Latvijā turpinās samazināties, tādējādi samazinot arī valsts pārvaldes iestāžu apkalpojamo klientu skaitu. Tādējādi var secināt, ka nākotnē valsts pārvaldē ir jāturpina īstenot pasākumus, kas vērsti uz valsts lielumam atbilstošas valsts pārvaldes izveidi lielāku uzmanību pievēršot funkciju īstenošanas efektivitātes paaugstināšanai un jaunu, inovatīvu iestāžu pārvaldības un sadarbības mehānismu izveidei.

Turpmāka virzība uz mazu valsts pārvaldi nākotnē jāvērtē kontekstā ar iecerēm publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā t.sk., analizējot risinājumus valsts pārvaldes iestāžu optimālam un finansiāli izdevīgam izvietojumam, analizējot ne tikai esošo situāciju, bet domājot par citiem risinājumiem, kā, piemēram, atsevišķu valsts pārvaldes iestāžu izvietojanu reģionos, kur ir lētākas iestāžu uzturēšanas izmaksas.

Pārskata periodā kā atbalstošus un iestāžu darbā noderīgus mehānismus var vērtēt izstrādātos ieteikumus iestāžu struktūru izveidei, kā arī veiktās reformas, kuras ir vērstas uz valsts aģentūru skaita samazināšanu, tomēr nepietiekami ātri ir notikusi dažādu IT risinājumu ieviešana, lai uzlabotu atbalsta funkciju īstenošanu valsts pārvaldē.

Tāpat pozitīvi ir vērtējami nākotnes plāni efektīvas darba snieguma vadības sistēmas izveidē, ieviešot darba laika uzskaiti, kas varētu sekmēt gan cilvēku, gan laika, gan finanšu resursu pārskatīšanu un optimālāku izmantošanu. Jānorāda, ka veiksmīga šādu reformu īstenošanu ir iespējama tikai pie nosacījuma, ka valsts pārvaldes darbā tiek analizēti un aktīvi ņemti vērā dažādi pētījumi un tendences, kas ir vērstas uz jaunu inovatīvu darba formu, mobilu darbavietu un iestāžu izveidošanu, kas sekmē elastību un spēju ātri pielāgoties pārmaiņām, darbinieku produktivitāti, motivāciju un veicina inovācijas valsts pārvaldē.

¹⁴ Informatīvais apskats 2011. GADA TAUTAS SKAITĪŠANAS REZULTĀTI ĪSUMĀ, pieejams: http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/publikācijas/nr_13_2011gada_tautas_skaitšanas_rezultati_i_suma_12_00_lv.pdf [skatīts:13.05.2013.]

2. Rīcības virziens: PROFESIONĀLA VALSTS PĀRVALDE

2.1. Izpētes rezultāti un konstatējumi

2.1.1. Uzdevumu izpildes novērtējums

4.tabula

Pasākuma izpildes novērtējums.

Plānotais pasākums: Sagatavot likumprojektu „Par vienotu valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu (darbinieku) atlīdzības sistēmu”	Plānotais termiņš: 01.07.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde FM
Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāts Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums	Reālais izpildes termiņš: 01.12.2009. (Apstiprināts Saeimā)	Faktiski Atbildīgā iestāde FM
<p>Komentārs:</p> <p>Apkopotā informācija liecina, ka plānā noteiktajā termiņā tika izstrādāts un Saeimā apstiprināts Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums, kura mērķis bija atlīdzības sistēmas sakārtošana, lai nākotnē padarītu atlīdzības sistēmu caurskatāmu, apvienojot vienā „Jumta likumā” visus noteikumus, kas attiecas uz valsts darbā strādājošo darba samaksu un sociālām garantijām; būtiski samazināt pastāvošo darba samaksas sistēmu skaitu un kopumā darba samaksas sistēmu valstī padarīt vienkāršāku un saprotamu. Uz ziņojuma sagatavošanas brīdi likumā kopumā jau ir veikti grozījumi 14 reizes. Galvenokārt tie bija saistīti ar maksimālo mēnešalgu skalu izmaiņām, pašvaldību politiku un darbinieku atlīdzību, korekcijām daudzos nosacījumos, tostarp papildu atlīdzības, piemaksu, prēmiju, pabalstu, arī atvaļinājuma naudas un vidējās izpeļņas aprēķināšanā. Vairākas normas precizēja tiesnešu atlīdzības jautājumus, precizētas militārpersonu atlīdzības normas, ar grozījumiem pārejas noteikumos atsevišķiem maksājumiem tika pagarināti paredzētie krīzes laika ierobežojumi. Ar jaunākajiem grozījumiem, kuri veikti likumā 2013.gada 28.februārī un stājas spēkā 2013.gada 27.martā, tiek paredzēts tiesnesim piešķirt piemaksu, kuras apmērs nosakāms atbilstoši tiesneša amatā nostrādātajam laikam, ja tiesnesis profesionālās darbības kārtējā novērtēšanā ir saņēmis pozitīvu atzinumu. Lai gan pārskata periodā veiktās izmaiņas veicināja visa veida dažādo regulāro un neregulāro piemaksu atcelšanu visos valsts pārvaldes līmeņos krīzes apstākļos, kā arī nodrošināja algu grupu maksimālās mēnešalgas intervālu samazināšanu, nepārsniedzot 20% no augstākās algu grupas mēnešalgas maksimālā apmēra, tomēr tas nav ļāvis ieviest reformu galveno un konceptuālo pieeju valsts pārvaldes iestādēs - vienāda samaksa par vienādiem darba pienākumiem. 2013.gada 29.janvāra MK noteikumi Nr. 66 „Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību” paredz amatpersonu un darbinieku mēnešalgu ministrijās, VK, PKC un KNAB noteikt pēc 3 kategorijām, kur vienas mēnešalgu grupas ietvaros minimālā un maksimālā atalgojuma atšķirība veido līdz pat 72% (12.mēnešalgu grupa, 2.kategorija). Eksperti uzskata, ka šādu minimālo un maksimālo sliekšņu atšķirība radīs vēl lielāku nevienlīdzību iestāžu starpā, jo</p>		

šobrīd viens no Atlīdzības likuma mērķiem - izlīdzināt mēnešalgu apmērus publiskajā sektorā, lai par līdzvērtīgu darbu tiktu saņemta līdzvērtīga mēnešalga – ir sasniegts tikai tādējādi, ka galvenokārt noteikti mēnešalgu maksimumi, tomēr, kā norāda tiesību eksperts¹⁵ un ko apliecina arī veiktās intervijas¹⁶, situācija nemainīsies un par līdzvērtīgu darbu netiks maksātas līdzvērtīgas mēnešalgas, iekams nebūs līdzsvarota finanšu līdzekļu piešķiršana iestādēm, mazinot atšķirības "trekno" un "lieso" iestāžu starpā. Tādējādi, apkopojot iepriekš minēto informāciju, jāsecina, ka reformu rezultātā nav pilnībā izdevies sasniegt sākotnēji plānoto rezultātu, ka visu valsts pārvaldē nodarbināto atlīdzība tiek noteikta pēc vienotiem principiem un valsts pārvaldē ir ieviests princips – par līdzīgiem pienākumiem līdzīga alga, kā arī likvidētas vēsturiskās atšķirības atalgojumā starp dažādām ministrijām. Piemēram, FM apkopotā informācija liecina, ka 2012.gadā mēneša vidējā darba samaksa svārstījās no 384 LVL Labklājības ministrijas (turpmāk LM) resorā līdz 1008 LVL Satiksmes ministrijas (turpmāk SM) resorā. Tomēr 2013.gadā ir paredzēts algas pieaugums atsevišķām nodarbināto grupām ar zemu darba samaksu: valsts sociālās aprūpes centru darbiniekiem, kuru pienākumi ir saistīti ar klientu aprūpi, IeM sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm uzturdevas kompensācijas integrēšanai mēnešalgā u.c..

Tāpat pārskata periodā nav izdevies īstenot vienu no reformu konceptuālajām pieejām - saglabāt ar privāto sektoru konkurētspējīgu atalgojumu (alga publiskajā sektorā nepārsniedz 80% no līdzīga amata atalgojuma privātajā sektorā). Atbilstoši apkopotajai informācijai¹⁷ visaugstākā kopējā darba samaksa mēnesī visos periodos ir bijusi privātajā sektorā. 2011. gada 1. pusgadā tā bija par 50% augstāka nekā ministrijās, par 84% augstāka nekā pārējās valsts tiešās pārvaldes iestādēs un 3,1 reizi augstāka nekā pašvaldībās.

Plānotais pasākums: Izstrādāt koncepciju par valsts vispārējā un specializētā civildienesta sistēmas vienkāršošanu, tostarp attiecinot šo sistēmu arī uz pašvaldību līmeni, kā arī amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm	Plānotais termiņš: 15.09.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Daļēji izpildīts. Izstrādāta un apstiprināta Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcija.	Reālais izpildes termiņš: 2013.gada 5.februārī apstiprināta MK (MK sēdes protokols Nr.7 20.§)	Faktiski atbildīgā iestāde: VK

¹⁵ Edgars Pastars, **Par būtiskām izmaiņām iestāžu amatpersonu un darbinieku atlīdzības regulējumā**, pieejams http://www.juristavards.lv/index.php?menu=auth&id=208528#ats_1

¹⁶ Intervija ar valsts pārvaldes iestāžu pārstāvjiem 2013.gada 4.marts.

¹⁷ Salīdzinošs pētījums par atalgojuma apjomu, pirmais nodevums, 2012.gada 26.marts, pieejams: http://www.fm.gov.lv/files/valstsparvaldesdarbasamaksaspolitika/Salidzinosaurs_petijums_1_nodevu_ms.pdf, [skatīts:13.05.2013.]

<p>Komentārs: MK 2013.gada 6.februāra rīkojums Nr.48 „Par Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepciju” paredz, ka valsts pārvaldē nodarbināto tiesisko attiecību pilnveide tiks veikta valsts dienestā, attiecībā uz cilvēkresursu politikas plānošanu tiks saglabāta cilvēkresursu attīstības politikas un valsts sektora darba samaksas politikas nodalīšana (esošās situācijas saglabāšana), bet cilvēkresursu politikas ieviešanas funkcija tiks stiprināta VK (piemēram, centralizēta profesionālā atlase, rotācijas un karjeras attīstības sistēma, talantu vadība, metodiskā vadība). Kā redzams no iepriekšminētās informācijas, koncepcijas izstrāde aizkavējās gandrīz par četriem gadiem. Lai gan pārskata periodā tika izstrādāti vairāki dokumenta projekti (skat. iepriekšējo ziņojumu - Starpziņojums par pamatnostādņu „Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2008.-2013.gadam: PĀRVALDES KVALITĀTE UN EFEKTIVITĀTE” gala novērtējumu (ex-post)), kuru mērķis bija gan vienotas institucionālās sistēmas izveide, gan sistēmas attiecināšana uz pašvaldību līmeni, tomēr šāds piedāvājums neguva atbalstu no pašvaldību puses un attiecīgi arī politisko atbalstu, tādēļ plānotais uzdevums tiek vērtēts kā daļēji izpildīts. Šāda pieeja ir kavējusi virzību uz mazu un profesionālu valsts pārvaldi. Eksperti uzskata, ka arī 2013.gada 5.februāra valdības sēdē atbalstītie Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijas risinājumi saglabā esošo situāciju – fragmentētu funkciju dalījumu un sadrumstalotu informācijas analīzi par valsts pārvaldes cilvēkresursu jomā notiekošajiem procesiem.</p>		
Plānotais pasākums: Izstrādāt grozījumus Valsts Civildienesta likumā un atbilstošajos MK noteikumos, atceļot pavisam atlikušos pabalstus – kompensācijas ceļa izdevumiem, mācību maksas daļas kompensācija, kā arī samazinot komandējumu dienas naudu normas	Plānotais termiņš: 01.09.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāti un apstiprināti grozījumi civildienesta likumā.	Reālais izpildes termiņš: 01.12.2009. apstiprināti Saeimā	Faktiski atbildīgā iestāde: VK
<p>Komentārs: Tika izstrādāti grozījumi Valsts Civildienesta likumā un atbilstošajos MK noteikumos, izslēdzot normas, kas regulē ierēdņa mēnešalgas, pabalstu, piemaksu, prēmiju, kompensāciju, kvalifikācijas celšanas un mācību izdevumu, kā arī ikgadējā un papildus atvaļinājuma noteikšanu un atlīdzību. Šos jautājumus turpmāk regulēs likums „Par vienotu valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības sistēmu”. Ņemot vērā, ka šis bija īslaicīgs pasākums valsts budžeta līdzekļu ekonomijas nolūkos, lai atceltu vēl atlikušos pabalstus un kompensācijas, tad tas tiek vērtēts kā izpildīts.</p>		
Plānotais pasākums: Iekļaut jaunizstrādājamajos MK noteikumos par valsts tiešās pārvaldes iestādēs nodarbināto darbības novērtēšanu īpašu sadaļu par iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanu	Plānotais termiņš: 30.09.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāti un	Reālais izpildes	Faktiski atbildīgā

apstiprināti MK noteikumi Nr. 494 „Noteikumi par valsts tiešās pārvaldes iestādē nodarbināto darba izpildes novērtēšanu”, kuros ir iekļauta sadaļa par iestāžu vadītāju profesionālās darbības novērtēšanu.	termiņš: 10.07.2012. Apstiprināti MK	iestāde: VK
Komentārs: 2012.gada 1.novembrī stājās spēkā MK noteikumi „Noteikumi par valsts tiešās pārvaldes iestādē nodarbināto darba izpildes novērtēšanu”, kur ir paredzēta atsevišķa sadaļa iestādes vadītāja darba izpildes novērtēšanai, kur paredzēts, ka iestādes vadītāja novērtēšanā papildus var veikt paplašināto (360 grādu) novērtēšanu.		
Plānotais pasākums: Vadības funkcijas audits	Plānotais termiņš: 01.09.2010.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Netika īstenots. Šādu situāciju noteica Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijas un MK noteikumu par valsts tiešās pārvaldes iestādēs nodarbināto darbības novērtēšanu izstrādes kavēšanās 19.02.2013	Reālais izpildes termiņš: -	Atbildīgā iestāde (faktiski) VK
Komentārs: Apkopotā informācija liecina, ka pārskata periodā šāds audits netika veikts. Šādu situāciju galvenokārt noteica neskaidrā situācija ar politikas plānošanas dokumenta izstrādāti, kā arī jaunas darba rezultātu novērtēšanas sistēmas izstrāde valsts pārvaldes darbiniekiem. Arī 2013.gada februārī valdības atbalstītajā valsts pārvaldes cilvēkresursu koncepcijā kā viena no cilvēkresursu vadības problēmām tiek norādīta – nav izveidota augstākā līmeņa vadītāju kompetenču attīstīšanas sistēma. Neskatoties uz to, ka šāds audits netika veikts, pozitīvi ir vērtējama VAS uzsāktā iniciatīva izstrādāt institūciju vadītāju un augstākā līmeņa amatpersonu apmācību sistēmu, nodrošinot izaugsmi un līderu lomai valsts pārvaldes attīstībā, īstenojot moduļu tipa pieeju apmācību plānošanā un īstenošanā. Ņemot vērā, ka 2014.gadā praktiski sāks darboties jaunā darba novērtēšanas sistēma un būs iespējams sistēmiski analizēt vadītāju darba rezultātus un kompetences, tad šis pasākums, iespējams, varēs kalpot nākotnē, lai sagatavotu un vēlāk īstenotu metodisku pieeju iestāžu vadītāju stipro/vājo pušu noteikšanai, kā arī sniegtu ieteikumus nepieciešamajiem uzlabojumiem un nodrošinātu nepieciešamās apmācības nepilnīgo kompetenču attīstīšanai. Tāpat jānorāda uz vienu no valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijā paredzētajiem konceptuālajiem risinājumiem, lai īpaši attīstītu un motivētu augstākā līmeņa vadītājus. Dienesta ietvaros tiek paredzēts izveidot augstākā līmeņa civildienestu (iestādes vadītājs, viņa vietnieki vai arī amati, kas klasificēti augstākajās mēnešalgu grupās un kuriem ir vadības funkcija), kuram noteikti specifiski atlases, novērtēšanas, motivēšanas, attīstīšanas un rotācijas nosacījumi, to attiecinot aptuveni uz 250 amatpersonām valsts tiešās pārvaldes iestādēs.		
Plānotais pasākums: Valsts pārvaldes darbinieku kvalifikācijas celšanas mehānisma pilnveidošana.	Plānotais termiņš: 01.02.2010.	Plānotā atbildīgā iestāde: VAS (visas valsts

		tiešās pārvaldes iestādes)
Izpildes statuss: Daļēji izpildīts.	Reālais izpildes termiņš: 2012.gads	Faktiski atbildīgā iestāde: VAS, Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sekretariāts, (visas valsts tiešās pārvaldes iestādes)
<p>Komentārs: Apkopotā informācija, kas tika iekļauta arī ziņojuma „Starpziņojums par pamatnostādņu „Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2008.-2013.gadam: PĀRVALDES KVALITĀTE UN EFEKTIVITĀTE” gala novērtējumu (ex-post)” 4.1. un 4.3. sadaļās liecina, ka uzdevuma izpildi ietekmēja ekonomiskā krīze un fiskālās konsolidācijas pasākumi, kā rezultātā netika īstenoti mērķtiecīgi valsts pārvaldes darbinieku kvalifikācijas celšanas mehānisma pilnveidošanas pasākumi, kuri kalpotu kā daļēji kompensējošs mehānisms mācību maksas daļas kompensācijas likvidēšanai. Profesionālās pilnveides pasākumus noteica divi faktori – ES fondu finansējums, kas bija pieejams tām institūcijām, kuras nodrošina ES fondu ieviešanu, vai arī tādi profesionālās pilnveides pasākumi, kuru mērķis bija strukturālo reformu, vai administratīvo šķēršļu mazināšanas pasākumu ieviešanas atbalsts. Var uzskatīt, ka darbinieku kvalifikācijas celšanas mehānismu pilnveidošana ir atsākusies 2012.gadā, kad tika uzsākts darbs pie institūciju vadītāju un augstākā līmeņa amatpersonu apmācību sistēmas izstrādes, paredzot moduļu tipa pieeju apmācību plānošanā un īstenošanā.</p> <p>Tāpat 2012.gadā tika izveidots Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sekretariāts, kura viens no uzdevumiem ir sadarbībā ar ministrijām, VK un VAS koordinēt prezidentūras personāla plānošanu, piesaisti un mācības. Tā kā 2012.gadā tika uzsākts darbs pie institūciju vadītāju un augstākā līmeņa amatpersonu apmācību sistēmas izstrādes un valsts pārvaldes darbinieku kvalifikācijas celšanas pasākumu īstenošanas, lai sagatavotu tos darba grupu vadīšanai un atbalsta nodrošināšanai Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē laikā, tad minētais pasākums tiek vērtēts kā daļēji izpildīts.</p>		

2.2.1. Darbības rezultātu novērtējums

5.tabula

Politikas rezultātu izpildes novērtējums.

Plānotais politikas rezultāts	2007 (fakts)	2008 (fakts)	2009 (plāns)	2010 (tendence)	2011
1.Pasaules Bankas starptautiskā salīdzinošā indikatora GRICS ¹⁸ parametrā „publiskās pārvaldes efektivitāte” Latvijas koeficienta vērtība paaugstinās	0.55	Nav datu	0.65	paaugstinās	n/a
Sasniegtais politikas rezultāts	2007	2008	2009	2010	2011
Latvija	0,49 ¹⁹	0,56	0,61	0,70	0,68
Lietuva	0.70	0,61	0,66	0,72	0,68
Igaunija	1,07	1,19	1,13	1,22	1,2
Vērtējums (% pret plānoto)	Paaugstinās				Samazinās
2. Vienotajā darba samaksas sistēmā iekļauto publiskās pārvaldes iestādēs strādājošo īpatsvars palielinās ²⁰	18%	18%	18%	pieaug	n/a
Sasniegtais politikas rezultāts ²¹			32%	65%	65%
Vērtējums (% pret plānoto)	Pieaug.				

Avots: "Pasākumu plāns valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai" un Pasaules Bankas interneta mājas lapa, un FM un VK sniegtie dati

¹⁸ GRICS (*Governance Research Indicator Country Snapshot*) ir komplekss indikators, kuru katru gadu (līdz 2002.gadam – reizi divos gados) sagatavo PBI un kas sastāv no vairākiem simtiem dažādu mainīgo, kas apkopoti no 18 dažādu starptautisku organizāciju iegūtās informācijas. Indeksa vērtības mēra intervālā no +2,5 līdz -2,5. Sagaidāms, ka koeficienta vērtība 2008.gadā tiks paziņota 2009.gada jūnijā. Plašāka informācija par šo indikatoru pieejama PB interneta mājas lapā: <http://www.worldbank.org/wbi/governance/govdata/index.html>

¹⁹ Rādītājs precizēts atbilstoši *The Worldwide Governance Indicators (WGI)*, pieejams: http://info.worldbank.org/governance/wgi/mc_chart.asp, [skatīts:04.04.2013.]

²⁰ Izstrādājot un pilnveidojot regulējumu par vienoto darba samaksas sistēmu valsts un pašvaldību institūcijās, sistēmā plānots iekļaut arī pašvaldību darbiniekus, pedagogus, augstskolu darbiniekus, Saeimas darbiniekus, tiesu un prokuratūras darbiniekus, kā arī neatliekamās medicīniskās palīdzības medikus.

²¹ Aprēķini veikti, balstoties uz FM un VK sniegtajiem datiem, kuri iekļauti 1.pielikumā

2.2. Secinājumi par rīcības virziena PROFESIONĀLA VALSTS PĀRVALDE novērtējumu

“Pasākumu plānā valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai” izvirzīto rīcības virzienu PROFESIONĀLA VALSTS PĀRVALDE pamato visiem zināmas patiesības, ka bez profesionālas valsts pārvaldes nav iedomājama normāla valsts funkcionēšana, savukārt valsts pārvaldes darbības kvalitāte ir ļoti atkarīga no tajā strādājošo profesionālās kompetences, pieredzes un zināšanām. Tomēr pēdējos gados (2011., 2012.gadā) arvien vairāk ir vērojamas pārskata periodā īstenoto konsolidācijas pasākumu, kā arī finansējuma samazināšanas sekas, kas rezultējas profesionālu un kompetentu darbinieku aizplūšanā. Atbilstoši VK sniegtajiem datiem, 2011.gadā no 2900 ministrijās nodarbinātajiem no darba prom aizgājuši 364, kas ir 12,5%, savukārt 2012.gadā 420 nodarbinātie, kas ir 14% no visiem ministrijās nodarbinātajiem.

Rezultātā ir mazinājusies ar publiskās pārvaldes efektivitāte, ko apliecina arī starptautiskais GRICIS indeksa novērtējums 2011.gadā.

Vērtējot rīcības virziena izpildi kopumā, var secināt, ka, lai arī ar novēlošanos, tomēr lielākā daļa no plānotajiem pasākumiem tika īstenoti. Tomēr apkopotā informācija liecina, ka pārskata periodā veiktie pasākumi galvenokārt bija vērsti uz rīcības virziena maza valsts pārvalde sasniegšanu, savukārt profesionālās pilnveides pasākumus noteica divi faktori – ES fondu finansējums, kas bija pieejams tām institūcijām, kuras nodrošina ES fondu ieviešanu, vai arī tādi profesionālās pilnveides pasākumi, kuru mērķis bija strukturālo reformu, vai administratīvo šķēršļu mazināšanas pasākumu ieviešanas atbalsts.

Šādu situāciju raksturo arī 2012.gadā veiktā pētījuma rezultāti, kur vairāk kā 1/3 daļa jeb 45% respondentu valsts pārvaldes darbinieku iespējas regulāri pilnveidot profesionālās zināšanas novērtē negatīvi, bet 37% respondentu tomēr uzskata, ka valsts pārvaldes darbiniekiem ir iespējas regulāri pilnveidot profesionālās zināšanas. Savukārt tam, ka piedāvātie profesionālās izaugsmes pasākumi nodrošina konkrētā darbinieka profesionālo izaugsmi piekrīt tikai 30%²².

Virzību uz profesionālu valsts pārvaldi apgrūtināja arī ilgstošā valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības politikas izstrāde un prioritāro rīcības virzienu noteikšana.

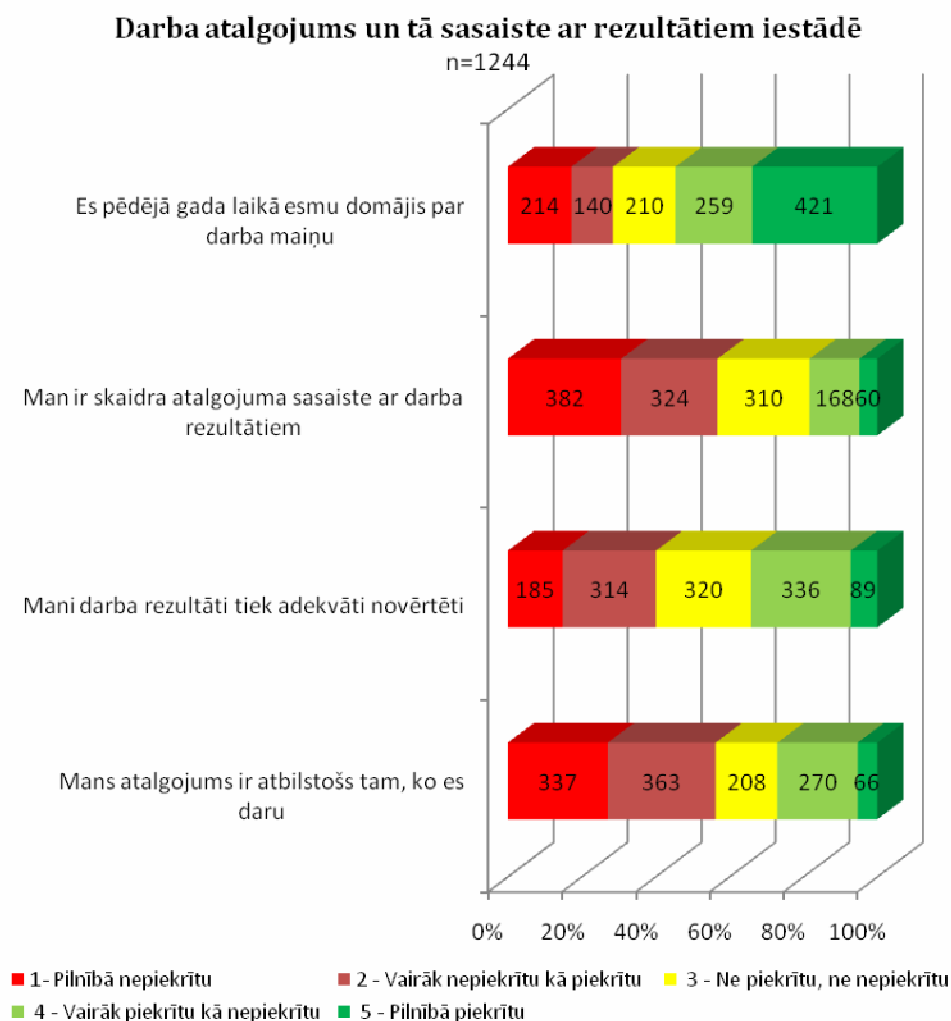
Nākotnē no sistēmiskā viedokļa virzībai uz profesionālu valsts pārvaldi ārkārtīgi liela nozīme būs valsts pārvaldes cilvēkresursu politikas plānošanā un ieviešanā iesaistīto institūciju sadarbībai, ņemot vērā, ka pārskata periodā izstrādātais politikas plānošanas dokuments paredz saglabāt esošo sistēmu, kad atbildība par cilvēkresursu politikas un atalgojuma t.sk. motivācijas elementu plānošanu un ieviešanu paliek divu institūciju kompetencē. Sadrumstalotais atbildību dalījums

²² I.Baltiņa, M.Šenfelde Latvijas valsts pārvaldes cilvēkresursu vadības politikas novērtējums un pilnveidošanas iespējas, iesniegts publicēšanai RTU zinātniskajos rakstos, npublicēts

neveicina arī vienotu uzraudzības instrumentu un mehānismu izveidi, kā rezultātā iztrūkst vienota analīze par valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības procesiem valstī.

No abu institūciju – FM un VK, kopīgā darba ir atkarīga arī veiksmīga turpmākā valsts pārvaldes iestādēs nodarbināto atlīdzības sistēmas sakārtošana, jo, kā rāda esošā situācija, viens no aspektiem, kas nemotivē darbiniekus ilgstoši turpināt darbu valsts pārvaldē ir atalgojums. 1.attēlā ir apkopota informācija par to, kā valsts pārvaldes iestāžu darbinieki novērtē dažādus aspektus, kas raksturo viedokli par atalgojuma sasaisti ar darba rezultātiem valsts pārvaldē.

1.attēls

Avots: I.Baltiņa. Valsts pārvaldes darbinieku apmierinātība ar cilvēkresursu vadības politiku un tās rezultātiem. Aptauja veikta laikposmā no 2012.gada 26.marta līdz 21.aprīlim, aptaujā piedalījās un anketas aizpildīja 1253 valsts tiešās pārvaldes ierēdņi un darbinieki.

Lai gan pārskata periodā tika izstrādāts Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums, tomēr esošā situācija liecina, ka ar tā izstrādi nav izdevies īstenot galveno mērķi - vienāda samaksa par vienādiem darba pienākumiem. Bez tam, pārskata periodā veiktie grozījumi normatīvajos aktos, kas nosaka darba

samaksas principus valsts pārvaldes iestādēs, veicina atgriešanos pie „vēsturiskās situācijas”, kad kopējo atalgojuma apmēru veido dažādas piemaksas, bet darbiniekam nav iespējams noteikt pienācīgu atalgojuma likmi par vienu darba slodzi. Uz minēto problēmu norāda arī valsts pārvaldes iestāžu pārstāvji²³:

„Piekrītu, ka maza, efektīva pārvalde ir mērķis, uz ko iet. Bet tad ir jābūt pilnīgi citai atbildības sistēmai valsts pārvaldē. Šobrīd noteiktie „griesti” atalgojumam liek algot divus „neefektīvus” ierēdņus par mazām algām, tā vietā, lai algotu vienu „efektīvu” profesionāli ar labu atalgojumu.”

Esošā situācija liecina, ka normatīvajos aktos veiktie grozījumi, kas nosaka atbildības principus valsts pārvaldē, kā arī Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijā ietvertie pasākumi ir vērsti uz cilvēkresursu attīstības politikas decentralizāciju un katras iestādes vadītāja lomu savas iestādes darbinieku motivēšanā darbam konkrētajā iestādē. Tādēļ ārkārtīgi lielu aktualitāti saglabā plānā ietvertie pasākumi, kuru mērķis bija iestāžu vadītāju kompetences profesionālās kvalifikācijas celšanu, lai paaugstinātu valsts pārvaldē strādājošo profesionalitāti un nodrošinātu efektīvu un rezultātiem vērstu vadības funkcijas īstenošanu. Tomēr šāda mērķa īstenošanai ir nepieciešams paredzēt arī attiecīgus instrumentus.

Pozitīvu virzību uz profesionālu valsts pārvaldi noteica pārskata periodā uzsāktie pasākumi, kā arī īstenotās apmācības, lai ieviestu strukturālo reformu instrumentu - valsts tiešās pārvaldes iestādēs nodarbināto darbības novērtēšanas sistēmas izstrādi un novērtēšanu. Lai gan par šīs sistēmas darbības rezultātiem varēs runāt ne ātrāk kā pēc 3-5 gadiem, tomēr pozitīvi no iestāžu puses tiek vērtētas idejas un apmācības, kuras tika īstenotas, lai sasaistītu iestādes mērķus ar katra darbinieka individuālajiem mērķiem un virzību uz sasniedzamo rezultātu definēšanu.

Savukārt kopš 2012.gada notiek darbs pie tādu motivācijas pasākumu, kā valsts pārvaldē nodarbināto mācības profesionālo kompetenču attīstīšanai, papildu darba samaksa un papildu sociālās garantijas, plānošanas un ieviešanas, darbiniekiem, kuri piedalīsies Latvijas prezidentūras sagatavošanā un norisē.

Tāpat pozitīvi jāvērtē Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijā paredzēto „elastdrošības” principu un darba organizācijas formu ieviešanu nākotnē, kas varētu kalpot gan kā motivācijas rīks darbiniekiem, gan varētu sekmēt elastību, produktivitāti un inovācijas valsts pārvaldes darbā, pie nosacījuma, ka maksimāli efektīvi tiek izmantotas IKT risinājumu piedāvātās iespējas, kas pārskata periodā ir vērtējamas kā nepietiekošas.

²³ Intervija ar valsts pārvaldes iestādes pārstāvi 2013.gada 3.aprīlī

3. Rīcības virziens: UZ IEDZĪVOTĀJIEM ORIENTĒTA VALSTS PĀRVALDE

3.1. Izpētes rezultāti un konstatējumi

3.1.1. Uzdevumu izpildes novērtējums

6.tabula

Pasākumu izpildes novērtējums.

Plānotais pasākums: Pilnveidot tiesību aktu projektu anotāciju sistēmu, sagatavojot jaunu MK instrukciju "Normatīvā akta projekta anotācijas aizpildīšanas kārtība", iekļaujot tajā jauna sloga radīšanas testa pārbaudi un pastāvošā samazināšanu"	Plānotais termiņš: 01.09.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Izpildīts. Izstrādāta MK instrukcija Nr.19 "Tiesību akta projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība"	Reālais izpildes termiņš 15.12.2009.	Faktiski atbildīgā iestāde: VK

Komentārs: Plānotā pasākuma formulējums pēc būtības sastāv no divām daļām, kur tiesību aktu projektu anotācijas sistēmas pilnveidošana nav tieši izrietošais rezultāts no MK instrukcijas pieņemšanas. Kā iepriekš minēts, pasākuma **otrā daļa**, kas saistīta ar MK instrukcijas izstrādi, **ir izpildīta**. Ja attiecināms, anotācijas II sadaļas 5. un 6. punktā jāsniedz projekta raksturojums un administratīvo procedūru izmaksu monetārs novērtējums. Lai gan uzdevums formāli izpildīts, pētniekiem, izskatot šī gada laikā VSS iesniegtos tiesību aktu projektus vai to grozījumus, kas skar administratīvās iestāžu procedūras (piemēram, MK noteikumu projekts „Noteikumi par civilās aviācijas gaisa kuģa salona apkalpes locekļu sertificēšanu”, MK noteikumu projekts „Grozījumi MK 2006.gada 5.decembra noteikumos Nr.981 „Noteikumi par mērīšanas līdzekļu atkārtoto verificēšanu, verificēšanas sertifikātiem un verificēšanas atzīmēm”)), administratīvo procedūru izvērtējumu atbilstoši instrukcijā noteiktajam atrast neizdevās.

Interviju laikā visi intervēto iestāžu pārstāvji norādīja uz anotācijas formāta sarežģīto struktūru un iniciatīvas trūkumu instrukcijā definētās prasības izpildīt. Patlaban ES notiek administratīvā sloga aprēķina metožu pārvērtēšana, uzskatot, ka ne vienmēr izmaksu izteikšana monetārā izteiksmē ir efektīva, galvenais ir pētīt sloga izmaiņu tendenci, izmantojot kvalitatīvās pētījumu metodes.

Līdz ar to pēc būtības mērķis - anotāciju sistēmas pilnveidošana - nav sasniegts, jo instrukcijas prasības tiesību aktu projektu izstrādes laikā tiek ievērotas formāli.

Patlaban saskaņošanas procesā ir grozījumi 2009. gada 15. decembra MK instrukcijā Nr.19 "Tiesību aktu projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas

<p>kārtība”, grozījumi 2009. gada 25. augustā apstiprinātajos MK noteikumi Nr.970 “Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”, kā arī grozījumi 2007. gada 6. marta MK noteikumos Nr. 171 “Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā”, kas padarīs caurspīdīgākas sabiedrības līdzdalības iespējas lēmumu pieņemšanas procesā, kā arī paplašinās anotāciju izmantošanas mērķi.</p>		
<p>Plānotais pasākums: Sagatavot metodiskos norādījumus par ES tiesību normas pārņemšo tiesību aktu pārskatīšanu.</p>	<p>Plānotais termiņš: 01.08.2009.</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: TM</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts. TM ir sagatavojusi un mājas lapā ievietojuši Eiropas Savienības tiesību ieviešanas rokasgrāmatu, kura, pēc TM pārstāvja domām, tiek plaši izmantota. Atbilstoši ieteikumiem valsts pārvaldes iestādēm ir jāizvērtē, vai nacionālajos tiesību aktos ir jāiekļauj voluntārās tiesību normas un vai imperatīvās normas ir iekļautas ar visoptimālāko administratīvo virsnastu. Iekļaujot voluntārās tiesību normas, ministrijām ir jāpaskaidro iemesls, ko TM vērtē, sniedzot atzinumu par tiesību aktu projektu.</p>	<p>Reālais izpildes termiņš: 2009. gads</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: TM</p>
<p>Komentārs: Tā kā rokasgrāmatas redakcija ir novecojusi, TM nākotnē plāno redakcijas atjaunošanu, taču tam nepieciešami gan finanšu, gan cilvēkresursi, tāpēc uzdevumam konkrēts termiņš vēl ministrijas darba plānā nav paredzēts. Katru gadu ministrija rīko sanāksmes ministriju darbiniekiem, kas strādā ar ES direktīvu pārņemšanu.</p>		
<p>Plānotais pasākums: Sagatavot valsts pārvaldes iestāžu reģionālā tīkla optimizācijas plānu, lai nodrošinātu izmaksu efektīvu un kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanas mehānismu reģionos un novados.</p>	<p>Plānotais termiņš: 01.10.2009.</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: RAPLM</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts, taču atlikta tā ieviešana un izmainīts pakalpojumu sniegšanas princips. 2009. gada 8. decembra MK sēdes protokola Nr.87 69. paragrāfs atbalstīja RAPLM izstrādātos priekšlikumus par ministrijas padotības iestāžu reģionālo struktūrvienību sniegto pakalpojumu pārskatīšanu ar mērķi daļu no tiek nodot plānošanas reģioniem, vietējām pašvaldībām vai privātajam sektoram. RAPLM, apkopojot ministriju iesniegtos priekšlikumus, izstrādāja vienas</p>	<p>Reālais izpildes termiņš: 08.12.2009.</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: RAPLM</p>

<p>pieturas aģentūras koncepciju, kas tika apstiprināta MK 2011. gada 13. septembrī ar MK rīkojumu Nr.446 un zaudēja spēku ar 2013. gada 19. februāra rīkojumu Nr. 58, kas vienlaikus apstiprināja jauno Koncepciju par publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidi, kur pirmais solis tās īstenošanā ir veikt klientu apkalpošanas centru pilotprojektu 2014. gadā. Pēc rezultātu apkopošanas tiks veiktas izmaiņas normatīvajā bāzē un tikai tad varēs uzskatīt, ka uzdevums, vērtējot to no formālā viedokļa, ir izpildīts.</p>		
<p>Komentārs: Optimālas publisko pakalpojumu sniegšanas struktūras un pieejamības nodrošināšanas būtiskākie termiņu kavēšanas iemesli ir nespēja vienoties starp valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām par resoriskas pieejas izskaušanu un dialoga veidošanu. Pēc fokusgrupā izskanējušā viedokļa, daudzas iestādes neatsakās no pakalpojumu sniegšanas pat tad, kad tās apzinās, ka varētu atdot daļu no savām funkcijām pašvaldībai vai citai iestādei, jo līdz ar funkcijas zaudēšanu tā zaudē arī daļu finansējuma. Valsts iestāžu vidū valda neuzticība centralizētai pakalpojumu "sadalei" no VARAM puses, daudz labprātāk tās savus ieņēmumus pārstrukturētu pašas, zinot, ka esošais finansējums iestādei tiks saglabāts, nevis ietaupītais nonāks valsts budžetā. Savukārt, tas rada problēmu no valsts puses izpildīt Latvijas Stratēģiskās attīstības valsts plānā minēto uzdevumu optimizēt publiskos pakalpojumus, kas ietver arī pakalpojumu izmaksu optimizāciju.</p> <p>Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālās iestādes tika likvidētas ar 2009. gada 12. jūnija grozījumiem likumā "Par Valsts ieņēmumu dienestu", veicot pārstrukturizāciju uz iekšējo rezervju pamata.</p>		
<p>Plānotais pasākums: Izstrādāt plānu un atbilstošus normatīvo aktu grozījumus, kas novērstu administratīvo slogu struktūrfondu administrēšanā</p>	<p>Plānotais termiņš: 01.10.2009.</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: FM</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts.</p> <p>2009. gada 11. augusta MK sēdē tika apstiprināts Saeimas publisko izdevumu un revīzijas komisijas iesniegtais informatīvais ziņojums „Par priekšlikumiem Eiropas Savienības fondu apguves vienkāršošanai un Eiropas Savienības fondu vadības nodrošināšanā iesaistīto institūciju darbības pārskatīšanu”, uzdodot FM sagatavot nepieciešamos tiesību aktu projektus priekšlikumu īstenošanai.</p> <p>Lai uzlabotu ES fondu apguves sistēmu un mazinātu administratīvo slogu, 2010. un</p>	<p>Reālais izpildes termiņš: 2010, 2011. un 2013.gads</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: FM</p>

<p>2011. gadā vairākkārt tiek grozīti 2007. gada 26. jūnija MK noteikumi Nr. 419 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu.”</p> <p>2013. gada 14. februāra Valsts sekretāru sanāksmē ir izsludināts Konceptijas projekts par Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda, Kohēzijas fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda institucionālo sistēmu 2014.-2020.gadā Latvijā, kur aplūkoti ES fondu vadības sistēmas vienkāršošanas jautājumi, piedāvājot virzīties uz centralizētu uzraudzības sistēmu.</p>		
<p>Komentārs: FM piedāvātie sistēmas vadības modeļi atšķiras pēc centralizācijas līmeņa, iesaistīto institūciju skaita un to atbildības pakāpes. Savlaicīga modeļa izvēle ļautu ES fondus 2014.-2020. gada plānošanas periodā apsaimniekot efektīvāk, novēršot 2007. - 2013. gada plānošanas periodā identificētās problēmas, kas saistītas gan ar lēno iepirkumu procedūru, gan neelastīgo uzraudzības sistēmu.</p>		
<p>Plānotais pasākums: Izstrādāt informatīvo ziņojumu par administratīvā procesa paātrināšanu tiesā.</p>	<p>Plānotais termiņš: 01.09.2009.</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: TM</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts daļēji, modificējot uzdevuma uzstādījumu. TM savā informatīvajā ziņojumā “Par administratīvā procesa efektivizēšanu” norāda, ka tiesas neietilpst valsts pārvaldes sistēmā, tāpēc ziņojums izstrādāts par administratīvā procesa efektivizēšanas koncepcijas ieviešanas gaitu iestādēs. Pēc pašreizējās situācijas apraksta ministrija konstatē, ka <i>“minētās problēmas iestāžu darbībā ir galvenokārt saistītas ar Administratīvā procesa likuma tiesību normu nepareizu interpretāciju, piemērošanu un ierēdņu kompetences trūkumu administratīvā procesa jautājumos.”</i>²⁴</p>	<p>Reālais izpildes termiņš: 09.09.2009.</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: TM</p>
<p>Komentārs: Plānā definētais uzdevums būtībā pārsniedz valsts pārvaldes</p>		

²⁴ 2009. gada 15. septembra informatīvais ziņojums “Par administratīvā procesa efektivizēšanu”.

kompetences jomu, tāpēc viedoklis, vai uzdevumu uzskatīt par daļēji izpildītu tādēļ, ka TM pārāk šauri uztvērusi uzdevuma būtību vai tādēļ, ka tas neprecīzi nodefinēts no plāna veidotāju puses, ir diskutējams jautājums.

Latvijas un Šveices sadarbības programmas piešķirtā finansējuma ietvaros notiek tiesu un ieslodzījumu vietu aprīkošana ar videokonferenču aparatūru, ko varēs izmantot gadījumos, kad lietas dalībnieks nespēs ierasties tiesā. Programmas ietvaros plānota tiesu aprīkošana ar skaņu ieraksta aparatūru tiesas sēžu ieraksta vajadzībām, Skaņu ieraksti un videokonferences ne tikai ļautu paaugstināt tiesas procesa efektivitāti, samazinot tā norises ilgumu, bet arī veicinātu tiesas resursu racionālu izmantošanu.

Ar 2013. gada 1. janvārī spēkā stājās grozījumi Administratīvā procesa likumā, kuri paredz informācijas tehnoloģiju, rakstveida procesa, kā arī pilotsprieduma procedūras plašāku izmantošanu.

Līdz ar to pētnieki uzskata, ka administratīvā procesa paātrināšanā tiesā ir vērojams progress, bet administratīvā procesa likuma grozījumu efektivitāti būs iespējams novērtēt tikai pēc 3-5 gadiem, kad tiesas būs uzkrājušas informāciju par lietu izskatīšanas ātrumu, kas dos salīdzināmus datus un ļaus izvērtēt tendences.

Plānotais pasākums: MK noteikumu izstrāde kvalitātes vadības sistēmas ieviešanas vai pilnveidošanas valsts pārvaldē nodrošināšanai, kā arī metodisko ieteikumu izstrāde	Plānotais termiņš: 01.05.2010.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Daļēji izpildīts. 2012. gada 8. maijā tika apstiprināti MK noteikumi Nr.326 „Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs”, kuri, ņemot vērā administratīvo un personāla resursu samazinājumu iestādēs ekonomiskās krīzes laikā, nenoteica prasības iestādēm attiecībā uz kvalitātes vadības sistēmas izveidošanu, kā to noteica līdz 2010. gada 1. jūlijam spēkā esošais normatīvais regulējums. VK kopā ar FM un KNAB izstrādājusi un publicējusi mājas lapā Iekšējās kontroles sistēmas izveidošanas, uzraudzība un uzlabošanas vadlīnijas, kuras nodrošina vienotu izpratni par iekšējās kontroles sistēmas sastāvdaļām, neuzspiežot ar normatīvā regulējuma palīdzību ministrijām pieņemt kādu noteiktu kvalitātes sistēmas modeli, kas pašreizējā ekonomiskajā situācijā tik un tā būtu formāls un nereāli ieviešams.	Reālais izpildes termiņš: 08.05.2012.	Faktiski atbildīgā iestāde: VK
Komentārs: Plānotais pasākums pēc savas būtības ir identisks Valsts pārvaldes		

politikas attīstības pamatnostādņu 2008. – 2013. gadam VIII nodaļā minētajiem trīs uzdevumiem, kas bija jāpilda VK: 1) līdz 2009.gada 1.jūlijam izstrādāt grozījumus MK 2001.gada 4.decembra noteikumos Nr.501 "Noteikumi par kvalitātes vadības sistēmas ieviešanu valsts pārvaldes iestādēs" (*uzdevums 2.4.4.*) un 2) grozījumus MK 2001.gada 11.decembra ieteikumos Nr.1 „Ieteikumi kvalitātes vadības sistēmas ieviešanai valsts pārvaldes iestādēs” (*uzdevums 2.4.3.*); 3) līdz 2008.gada 31.decembrim izstrādāt ieteikumus institūcijām darbības kvalitātes veicināšanai (*uzdevums 2.4.1.*).

Tā kā Pasākumu plāna izstrādes laikā neviens no augšminētajiem uzdevumiem nebija izpildīts, to izpildes termiņš tika pagarināts un tie tika iekļauti Pasākumu plāna veicamo uzdevumu sarakstā.

Situācija, kas saistīta ar KVS ieviešanu valsts pārvaldes iestādēs, sīkāk aprakstīta starpziņojuma par pamatnostādņu „Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2008.-2013.gadam: PĀRVALDES KVALITĀTE UN EFEKTIVITĀTE” gala novērtējumu (*ex-post*) 2.4. nodaļā un 8. pielikumā.

Plānotais pasākums: Iestāžu vidēja termiņa darbības stratēģiju izstrāde, sasaiste ar vidēja termiņa budžetu, rezultatīvo rādītāju sistēmu, kā arī nozaru vidēja termiņa prioritāšu noteikšana	Plānotais termiņš: 01.05.2010.	Plānotā atbildīgā iestāde: Visas tiešās pārvaldes iestādes
Izpildes statuss: Izpildīts formāli. Apstiprināta normatīvā bāze, kas nepieciešama uzdevuma izpildei, taču nav uzsākta ieviešana. Uz 2009. gada 13. oktobra MK noteikumu Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” pamata tika izstrādāta un 2011. gada 4. janvārī apstiprināta MK instrukcija Nr.1” Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”.	Reālais izpildes termiņš: 04.01.2011. Ieviešana varētu sākties ar 2014. gadu.	Faktiski atbildīgā iestāde:VK, FM,PKC, TM, EM, ZM, SM, VM, ĀM

Komentārs: 2012. gada 10. aprīlī instrukcijā tika veikti grozījumi, kas saskaņoja institūciju darbības stratēģijas izstrādi ar aktuālo pieeju budžeta plānošanā, saskaņojot gan plānošanas cikla aktivitātes, gan arī termiņu izstrādāto darbības stratēģiju iesniegšanai izskatīšanai MK . Līdz ar to plānotā pasākuma ieviešanas sekmīgums lielā mērā atkarīgs no Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādņu rīcības virzienā “Politikas plānošana un finanšu vadība” minēto uzdevumu izpildes tempa un kvalitātes: vidēja termiņa budžeta plānošanas un rezultatīvo rādītāju sistēmas optimizācijas.

Tā kā IDS izstrādes termiņi tika vairākkārtīgi pārcelti uz vēlāku laiku, institūciju darbības stratēģiju izstrādei pēdējos gados bijis tika institūciju brīvprātīgas iniciatīvas statuss. Ar Iekšlietu ministrijas (IeM) rīkojumu 2012. martā tika apstiprināta IeM darbības stratēģija 2012. -2014. gadam atbilstoši instrukcijas Nr. 1 formātam, taču tā netika uz MK, jo iesniegšanas termiņi MK ar 2012. gada 10. aprīļa grozījumiem tika mainīti uz 2013. gada 30. aprīli. FM, kā arī dažu tās padotības iestāžu darbības stratēģijas 2012. – 2014. gadam struktūras savukārt apstiprina FM pārstāvju izteikto viedokli, ka IDS ir jābūt kā institūcijas iekšējam

stratēģiskam dokumentam, nevis budžeta plānošanas instrumentam. Stratēģijās ir definēta ministrijas vai iestādes misija, vīzija, vērtības, mērķi, uzdevumi to sasniegšanai un termiņi, kā arī dažām iestādēm- jaunās politikas iniciatīvas, taču tajās nav vērojama sasaiste ar vidēja termiņa budžetu.

3.1.2. Darbības rezultātu novērtējums

7.tabula

Politikas rezultātu izpildes novērtējums.

Plānotais politikas rezultāts	2007	2008	2009	2010
1. Elektronisko publisko pakalpojumu pieejamība internetā ²⁵ pieaug	30%	Nav datu	40%	Pieaug
Sasniegtie rezultāti: ²⁶ Lietuva	28%%	37%	53%	69%
Igaunija	62%	78%	88%	90%
Vidēji EU-27	50%	56%	64%	81%
Latvija	29%	45%	60%	89%
Vērtējums (% pret plānoto)	97%	n/a	150%	Pieaug

Avots: "Pasākumu plāns valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai"

3.2. Secinājumi par rīcības virziena UZ IEDZĪVOTĀJIEM ORIENTĒTA VALSTS PĀRVALDE novērtējumu

Vērtējot rīcības virziena izpildes pakāpi kopumā, jāuzsver, ka plāna detalizācijas pakāpes atšķirības dēļ no pamatnostādņu detalizācijas pakāpes, pārsvarā iekļautos uzdevumus var uzskatīt par formāli izpildītiem. Plānotos tiesību aktus ministrijas ir izstrādājušas laikā, ja vien nav bijušas politiskas diskusijas par jautājuma būtību vai finanšu līdzekļu trūkums, kas lielā mērā ietekmēja ne tikai plāna, bet pamatnostādņu sekmīgu ieviešanas gaitu.

Ekonomiskā krīze un ministriju prioritāšu pārvērtēšana budžeta konsolidācijas nolūkā ir apstādinājusi daudzus valsts pārvaldes kvalitāti uzlabojošus pasākumus, t.sk., rīcības virzienā pieminēto kvalitātes vadības sistēmu un institūcijas darbības stratēģiju ieviešanu. To turpmāko progresu būs iespējams novērtēt vidējā termiņā, kā arī nākamo gadu budžeta izstrādes gaitā.

²⁵ EUROSTAT, Ilgtspējīgas attīstības indikatori. Labāka pārvaldība. E-pārvaldes pieejamība. Indikators parāda procentuālo īpatsvaru 20 pamata pakalpojumu pilnai pieejamībai, pieejams:

²⁶http://scoreboard.lod2.eu/index.php?scenario=2&indicators%5B%5D=FOA_cit+Country+%25_of_public_serv_for_citizen&countries%5B%5D=EE&countries%5B%5D=EU27&countries%5B%5D=LV&countries%5B%5D=LT#chart (skatīts 2013. gada 5. aprīlī)

Institūciju darbības stratēģija pēdējo piecu gadu laikā būtiski ir mainījusi nozīmi un ietekmi vidēja termiņa budžeta un politikas plānošanas procesā. Pirmsākumos plānotā iecere atvieglot ministriju administratīvo slogu un padarīt IDS kā neatņemamu vidēja termiņa budžeta plānošanas procesa sastāvdaļu nekad nav guvusi plašu atsaucību ministriju vidū, taču ekonomiskā krīze kā negatīvais traucējošais ārējais faktors procesa pārtraukšanai deva attaisnojumu. Ironiski, ka arī IDS "atdzīvināšanu" lielā mērā ietekmēja ārējie politiskie faktori un ES iniciatīva veidot ES vidēja termiņa budžetu, kas iniciēja krīzes laikā apturēto vidēja termiņa budžeta plānošanas procesa reformu un tā sasaisti ar rezultatīvajiem rādītājiem.

Institūciju darbības stratēģiju ieviešanas procesu zināmā mērā aizkavēja Saeimas ārkārtas vēlēšanas un budžeta likumprojekta izskatīšanas novēlotais termiņš, taču tas nevarētu kalpot par attaisnojošu iemeslu iniciatīvas stagnācijai pēdējā gada laikā.

Vērtējot anotāciju sistēmas pilnveidošanas procesu kopumā, pētnieki norāda uz anotāciju kvalitātes neatbilstību tiesību aktos noteiktajām prasībām. Šī neatrisinātā problēma turpina pastāvēt jau kopš anotāciju sistēmas ieviešanas pirmsākumiem. Tā lielā mērā ir saistīta ar cilvēkresursu nepietiekamo zināšanu kapacitāti un laika trūkumu informācijas ieguvei, kā arī iniciatīvas trūkumu no valsts sekretāru puses pieprasīt augstu anotāciju kvalitāti no sev padotajiem. Iepriekš minētās problēmas attiecināmas arī uz plānā minēto pasākumu iekļaut anotācijā administratīvā sloga samazināšanas/palielināšanas aprēķinus, kas, patlaban, neskatoties uz pieņemto regulējumu, pēc pētnieku domām, nav plaši izplatīta prakse.

Vērtējot rīcības virziena mērķa, uzdevumu un politikas rezultāta savstarpējo sasaisti, pētnieki norāda, ka politikas rezultāts: publisko pakalpojumu pieejamība internetā tikai daļēji sasniedz mērķi- būt uz iedzīvotāju orientētai valsts pārvaldei. Pēc Latvijas Statistikas pārvaldes datiem, 2012.gada sākumā Latvijā bija 2 miljoni 42 tūkstoši iedzīvotāju, tai skaitā 379 tūkstoši jeb 18,6% bija vecumā 65 gadi un vairāk (Eiropas Savienībā 2010.gadā – 17,4%).²⁷ 65-74 gadu vecuma grupā iedzīvotāju skaits, kuri regulāri lieto internetu, ir tikai 19,4%.²⁸ Līdz ar to Latvijā ir ievērojama mērķa grupa, kas internetu nelieto, bet kurai publiskie pakalpojumi ir nepieciešami. Papildus iepriekš teiktajam, kaut arī publiskie pakalpojumi tiek nodrošināti līmenī, kas ir augstāks par ES vidējo rādītāju, tie tiek izmantoti retāk, nekā vidēji ES (2010. gada dati. 8.1% - Latvijā, 13.3%- vidēji ES ²⁹). Kā atzina arī VARAM pārstāvji, ar iespēju nodrošināšanu vien ir par maz, nepieciešama arī vēlme tos izmantot.

Vērtējot izvēlētā politikas rezultāta atbilstību rīcības virziena darbības progresa atspoguļošanai pētnieki secina, ka, salīdzinot politikas rezultāta izpildes pakāpi ar plānoto pasākumu izpildes pakāpi, vērojama neatbilstība vērtējumos, jo izvēlētais politikas rezultāts neatspoguļo tiešo nolūku, kādēļ tiek ieviesti plānā identificētie pasākumi.

²⁷ Vecāka gadagājuma iedzīvotāji Latvijā, 2012, Latvijas Statistikas pārvalde,

<http://www.csb.gov.lv/vecaka-gadagajuma-iedzivotaji-latvija-2012>, skatīts 2013. gada 7. maijā

²⁸ <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/informacijas-tehnologijas-galvenie-raditaji-30332.html>, skatīts 2013. gada 7. maijā

²⁹

http://scoreboard.lod2.eu/index.php?scenario=2&indicators%5B%5D=i_igovrt+IND_TOTAL+%25_in_d&countries%5B%5D=EU27&countries%5B%5D=L.V#chart, skatīts 2013. gada 7. maijā.

4. Rīcības virziens: VALSTS PĀRVALDE, KAS STRĀDĀ VISAS SABIEDRĪBAS LABĀ

4.1. Izpētes rezultāti un konstatējumi

4.1.1. Uzdevumu izpildes novērtējums

8.tabula

Pasākumu izpildes novērtējums.

Plānotais pasākums: Sagatavot MK rīkojumu par noteiktu izdevumu veidu (elektronisko sakaru pakalpojumi, degviela, autoparka uzturēšana, apmācības, sabiedriskās attiecības, sponsorēšana) turpmāku samazināšanu, papildus jau izstrādātajiem 2009.gada budžeta grozījumiem	Plānotais termiņš: 01.11.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: VK
Izpildes statuss: Daļēji izpildīts.	Reālais izpildes termiņš: 22.09.2009.	Faktiski atbildīgā iestāde: FM
<p>Komentārs: VK 15.09.2009 sagatavotajā Informatīvajā ziņojumā par Pasākumu plāna valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai īstenošanas gaitu, galvenajām problēmām un to iespējamiem risinājumiem tika atzīmēts, ka tādu funkciju nodrošināšana kā personāla vadība, IT pakalpojumi, komunikācija un sabiedriskās attiecības, iepirkumi, transportlīdzekļu vadīšana, saimnieciskie pakalpojumi, lietvedība, iekšējais audits un kvalitātes vadība kopā izmaksā apmēram 55 miljonus latu gadā (ieskaitot izmaksas atlīdzībai un citas izmaksas). Ar MK 2009.gada 13.oktobra rīkojumu Nr.699 tika pieņemts „Plāns par 2009.gada budžeta grozījumos iekļautajiem izdevumu samazinājumiem un strukturālo reformu ieviešanu”. Plāna mērķis bija panākt izdevumu samazinājumu 2009.gadā strukturālo reformu ieviešanai. Taču plāns neparedzēja īstenot ietaupījumu valsts pārvaldes iestādēs noteiktajos izdevumu veidos, tie paredzēja kopējos izdevumu samazinājumus ministrijās un padotības iestādēs (pasākuma mērķis bija nodrošināt lielāku ekonomiju tieši administratīvo izdevumu sfērā). Tas, kā bija jāpanāk budžeta izdevumu samazinājumi, bija uzticēts ministrijām. 2009.gadā 22. Septembrī, sastādot valsts budžetu 2010.gadam, MK pieņēma lēmumu nodrošināt ministrijām izdevumu procentuāli samazinājumus atbilstoši funkciju sadalījumam (piem., sociālajai aizsardzībai 6% apmērā, izglītībai 6% apmērā, ekonomiskajai darbībai 20% apmērā utt. – MK 22.09.2009. protokollēmums Nr.61). 14.12.2010. tika pieņemti MK ieteikumi Nr.2 „Valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas kārtība”. Tie ietver valsts pārvaldes institūciju un iestāžu pamatfunkcijas un atbalsta funkcijas definīcijas un satur ieteikumus ekonomiskai atbalsta funkciju nodrošināšanai. Pasākuma mērķa sasniegšanu veicinājuši likumā „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” (likuma nosaukums ar 01.01.2013. ir šāds - Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums) 2010. gadā veiktie grozījumi, proti, likuma papildinājums ar 5.² pantu „Autotransporta izmantošanas noteikumi”. Šis pants nosaka, kādiem mērķiem un kādos gadījumos drīkst</p>		

<p>izmantojot valsts un pašvaldību autotransportu un precizē, ko nozīmē autotransporta lietošana darba vajadzībām.</p>		
<p>Plānotais pasākums: Izstrādāt grozījumus 2007.gada 6.marta MK noteikumos Nr.171 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā", nosakot kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes publicē informāciju par noslēgtajiem līgumiem un to īstenošanas progresu, kā arī izlietotajiem līdzekļiem, ciktāl to pieļauj nacionālās drošības un valsts aizsardzības intereses, vai normatīvie akti, kas regulē klasificētās informācijas apriti.</p>	<p>Plānotais termiņš: 01.11.2009.</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: RAPLM (FM,VK)</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts.</p>	<p>Reālais izpildes termiņš 09.04.2010., 04.06.2010.</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: VK, RAPLM</p>
<p>Komentārs: Ievērojot „Pasākumu plāna valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai” 4.2.apakšpunktā minēto, RAPLM 2010.gadā izstrādāja grozījumus 2007.gada 6.marta MK noteikumos Nr.171 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā". Saskaņā ar grozījumiem tika papildināts iestāžu mājas lapā ievietojamās informācijas apjoms, nosakot iestādēm pienākumu publiskot informāciju par tās veiktajiem publiskajiem iepirkumiem. VK un RAPLM tā paša gada jūnijā sagatavoja grozījumus minētajos noteikumos, kuri precizē valsts pārvaldes iestāžu ievietojamo publisko iepirkumu informāciju. Grozījumu mērķis bija noteikt visām iestādēm vienotu pieeju publisko iepirkumu informācijas atspoguļošanai mājas lapās, tādējādi veicinot informācijas pieejamību par iestāžu veiktajām transakcijām. Regulējums attiecas uz visiem iestāžu rakstiski noslēgtajiem publiskajiem būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumiem. Regulējums neattiecas uz darba līgumiem, starpresoru vienošanos, sadarbības līgumiem, patapinājuma līgumiem, t.i., tādiem līgumiem, kuri neparedz finanšu transakcijas. Saskaņā ar grozījumiem iestādes ievieto šādu informāciju par noslēgtajiem līgumiem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. līguma priekšmetu; 2. iepirkuma identifikācijas numuru (ja tāds piešķirts); 3. pieteikumu vai piedāvājumu iesniegšanas termiņu (ja piemēro Publisko iepirkumu likumu); 4. paziņojuma publikācijas datumu Iepirkumu uzraudzības biroja mājas lapā (ja tāds publicējams saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu); 5. piegādātāja nosaukumu; 6. līgumcenu (bez pievienotās vērtības nodokļa); 7. līguma izpildes termiņu;" <p>2011.gada jūnijā FM izstrādāja grozījumus minētajos noteikumos, paredzot, ka iestādes publicē savās mājas lapās informāciju par iestāžu tāmēm, ievietojot tāmes budžeta programmu un apakšprogrammu griezumā. Grozījumu mērķis ir bijis nodrošināt valsts budžeta līdzekļu plānotā izlietojuma caurskatāmību un veicināt sabiedrībai pieejamību informācijai par valsts budžeta iestāžu veicamajiem uzdevumiem saskaņā ar valsts budžeta likumu kārtējam gadam.</p>		

Veiktajos grozījumos netika paredzēts, ka iestādes publicē informāciju par noslēgto līgumu īstenošanas progresu. Pēc intervēto VARAM darbinieku domām „Pasākumu plāna valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai” 4.2.apakšpunktā plānotais ir izpildīts (izņemot plānā paredzēto par līgumu īstenošanas progresu). FM sagatavoja un 06.10.2009 iesniedza VK informatīvo ziņojumu “Par informācijas par valsts pārvaldes iestāžu veiktajām transakcijām pieejamību Valsts kases mājas lapā” (izskatīts MK 06.10.2009. (protokols Nr.67, 49.§). Ziņojumā tika apsvērts, kādā detalizācijas pakāpē ir iespējams publicēt informāciju par valsts iestāžu veiktajām transakcijām. Valsts kases mājas lapā ir pieejami mēneša operatīvie pārskati par budžeta izpildi valsts pārvaldē.

Plānotais pasākums: Izstrādāt pasākumu plānu iekšējā audita sistēmas pilnveidošanai, kā arī plāna īstenošanai nepieciešamos grozījumus Iekšējā audita likumā un tam pakārtotajos MK noteikumos.	Plānotais termiņš: 01.10.2009.	Plānotā atbildīgā iestāde: FM
---	--------------------------------	-------------------------------

Izpildes statuss: Izpildīts.	Reālais izpildes termiņš 26.11.2009. (pieteikts VSS)	Faktiski atbildīgā iestāde: FM
-------------------------------------	--	--------------------------------

Komentārs: Pasākumu plāns iekšējās kontroles un iekšējā audita sistēmas pilnveidošanai tika izstrādāts un apstiprināts ar MK 2009. gada 22. jūlija rīkojumu rīkojums Nr. 483. Plānā tika izanalizēti iekšējās kontroles un audita nepilnības un izvirzīti rīcības virzieni: 1) iekšējās kontroles vides pilnveidošana un vadītāju kompetences paaugstināšana iekšējās kontroles jomā; 2) iekšējā audita sistēmas optimizācija un pakalpojuma kvalitāte; 3) iekšējo auditoru kvalifikācijas paaugstināšana. Kopš plāna pieņemšanas tika veiktas aktivitātes iekšējās kontroles un audita pilnveidošanai. Saistībā ar pirmo rīcības virzienu tika veiktas izmaiņas normatīvajā regulējumā (grozījumi Valsts pārvaldes iekārtas likumā, pieņemts jauns Iekšējā audita likums), 2012.gadā pieņemti MK noteikumi „Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs”, rīkoti informatīvi izglītojošie pasākumi iestāžu vadītājiem par iekšējo auditu. Saistībā ar otro rīcības virzienu veikta iekšējā audita sistēmas centralizācija, pakļaujot iekšējā audita sistēmu padotības iestādēs ministrijām, vienkāršota iekšējā audita veikšanas metodika (2010.gadā pieņemti MK noteikumi „Iekšējā audita veikšanas kārtība”), tika ieviestas salīdzinošas pārbaudes, tiek noteiktas iekšējā audita gada prioritātes, izstrādātas iekšējā audita veikšanas vadlīnijas. Saistībā ar trešo rīcības virzienu pilnveidota iekšējo auditoru sertifikācijas kārtība - personām, kuras veic iekšējo auditu, ieviesta prasība iegūt valsts pārvaldes iekšējā auditora sertifikātu. FM reizi gadā gatavo pārskatus par iekšējā audita veikšanu valsts pārvaldē, kuros tiek atspoguļota pasākumu plāna izpildes gaita. „Pasākumu plāna valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai” 4.3. punktā noteiktais, ka iekšējā audita ziņojumi jāpublicē, nav pilnībā īstenots. Šajā prasībā tika saskatīti riski, jo iekšējā audita ziņojumos var būt iekļauta ierobežotās pieejamības informācija. Iekšējā audita rezultāti tiek publicēti (pieejami FM mājas lapā) apkopotā veidā. Ir izpildīts šajā punktā noteiktais, ka iekšējā audita apjomā tiek iekļauti arī kapitālsabiedrību auditi – iekšējais auditors veic auditu kapitālsabiedrībā pēc ministra vai valsts sekretāra rīkojuma. Intervijā FM amatpersona atzīmēja, ka ir samazinājies Valsts kontroles ieteikumu skaits,

<p>kas tika vērtēts pozitīvi, jo tas veicina ieteikumu ātrāku un pilnīgāku īstenošanu. FM amatpersona izteica viedokli, ka kopumā „Pasākumu plāns iekšējās kontroles un iekšējā audita pilnveidošanai” ir īstenots.</p>		
<p>Plānotais pasākums: Valsts kapitāldaļu turētāja pārstāvjiem nodrošināt taupības pasākumu īstenošanu un valsts kapitālsabiedrību izdevumu lietderības uzraudzību, pamatotībai un atbilstībai valsts interesēm, īpašu uzmanību pievēršot atsevišķu izdevumu pozīciju (piemēram, elektronisko sakaru pakalpojumi, degviela, autoparka uzturēšana, apmācības, sabiedriskās attiecības) samazinājumam, vienlaikus samērojot šos samazinājumus ar valsts kapitālsabiedrības tiešajai darbībai nepieciešamajiem izdevumiem. Visām ministrijām reizi pusgadā (uz 1. jūliju un uz 1. janvāri) sniegt informāciju Ministru prezidentam par veiktajiem taupības pasākumiem.</p>	<p>Plānotais termiņš: 01.07.2009.</p>	<p>Plānotā atbildīgā iestāde: VK, visas ministrijas</p>
<p>Izpildes statuss: Izpildīts.</p>	<p>Reālais izpildes termiņš 12.2009.</p>	<p>Faktiski atbildīgā iestāde: VK, visas ministrijas</p>
<p>Komentārs: 2009.gadā tika īstenoti vairāki pasākumi, kas sekmēja taupību kapitālsabiedrībās: valsts un pašvaldību sabiedrībās ar ierobežotu atbildību tika likvidētas padomes, valsts un pašvaldību kapitāla turētāju pārstāvjiem tika ierobežota atlīdzība un tā tika izmaksāta atbilstoši likumam “Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā”; likumā „Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām” tika noteikts, ka 2010. un 2011. gadā valsts kapitālsabiedrībā, pašvaldības kapitālsabiedrībā, publiski privātā kapitālsabiedrībā, kā arī Latvijā reģistrētā kapitālsabiedrībā, kurā visas kapitāla daļas pieder valsts kapitālsabiedrībai, pašvaldības kapitālsabiedrībai vai publiski privātai kapitālsabiedrībai, nemaksā prēmijas un naudas balvas, neveic materiālo stimulēšanu, bet ja kapitālsabiedrībai ir bijusi peļņa, tad 2010. un 2011.gadā drīkst izmaksāt prēmijas un naudas balvas, kā arī veikt citu materiālo stimulēšanu, ievērojot, ka viena kalendāra gada ietvaros šādam mērķis var izmantot ne vairāk kā 20 procentus no institūcijas atalgojuma fonda.</p> <p>Ministrijas ir sniegušas Ministru prezidentam pārskatus par to padotībā esošo kapitālsabiedrību veiktajiem taupības pasākumiem 2009.gadā un sekoja līdzi kapitālsabiedrību izmaksu līmenim, lai nodrošinātu izmaksu optimizāciju. Pašlaik tiek turpināts darbs pie valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības modeļa pilnveidošanas.</p>		

4.2. Secinājumi par rīcības virziena VALSTS PĀRVALDE, KAS STRĀDĀ VISAS SABIEDRĪBAS LABĀ novērtējumu

Rīcības virziena nepieciešamības pamatojums bija plāna izstrādes laikā konstatētais „dramatiski zemais” sabiedrības uzticības līmenis valsts pārvaldei. Tika pieņemts, ka iemesls šādam zemajam uzticības līmenim ir sabiedrības priekšstats, ka valsts pārvaldē notiek budžeta līdzekļu nelietderīga tērēšana, nepamatota darbinieku atalgošana, neracionāla un nemērķtiecīga darbība, radot nevajadzīgu un nesaprotamu normatīvo regulējumu.

Rīcības virzienā ietvertie pasākumi bija vērsti uz to, lai panāktu lielāku taupību un atklātību valsts pārvaldes iestāžu darbībā.

Uzdevuma 4.1. mērķis bija nodrošināt līdzekļu ekonomiju administratīvo izdevumu sfērā (ar to domājot, piemēram, autoparka uzturēšanu, apmācības, sabiedriskās attiecības, sponsorēšanu). Strukturālo reformu īstenošanas gaitā veiktās aktivitātes – pieņemtie tiesību akti, ministriju un iestāžu īstenotie reorganizācijas pasākumi – kopumā ir veicinājušas šī mērķa sasniegšanu. Tika pieņemti noteikumi un likumi, kas paredzēja fiskālās konsolidācijas pasākumus un budžeta izdevumu samazinājumu; tika samazināts atalgojums valsts iestāžu nodarbinātajiem (tai skaitā apturēta prēmiju un piemaksu izmaksāšana) un samazināts darbinieku skaits; tika pieņemti MK ieteikumi „Valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas kārtība”, kuri ieteica ņemt vērā lietderības un ekonomiskās efektivitātes apsvērumus, veidojot iestāžu organizatorisko struktūru un nodrošinot atbalsta funkciju izpildi, kā arī veicināt atbalsta funkciju centralizāciju resora līmenī. valsts pārvaldes nozarēs (resoros) tika veikti reorganizācijas pasākumi ar mērķi paaugstināt izmaksu efektivitāti un optimizēt administratīvās funkcijas, kā rezultātā samazinājušies administratīvie izdevumi. Saskaņā ar pieejamo informāciju par ministrijām (publicēta vietnē <http://www.mk.gov.lv/>) atsevišķās ministrijās tika mainīta iekšējā struktūra (apvienojot departamentus, apvienojot un likvidējot nodaļas), notika padotības iestāžu reorganizācija – atsevišķas iestādes tika likvidētas vai apvienotas, centralizējot atbalsta funkcijas reģionālajās iestādēs vai nododot tās ministrijām. Piemēram, EM 2010.gada veikto strukturālo reformu uzsvars tika likts uz padotībā esošo iestāžu funkciju optimizēšanu un atbalsta funkciju koncentrēšanu vienā iestādē. Atsevišķās nozarēs krasi samazinājās padotības iestāžu skaits, piemēram, izglītības resorā 11 padotības iestādes tika apvienotas un izveidotas izveidotas 4 padotības iestādes. Tieslietu resorā tikusi veikta padotības iestāžu atsevišķu atbalsta funkciju (iekšējais audits, sabiedriskās attiecības, informācijas tehnoloģiju pārvaldība) centralizācija, likvidējot šo funkciju veicošās struktūrvienības ministrijas padotības iestādēs, bet nepalielinot struktūrvienību skaitu ministrijā. Labklājības resorā 33 sociālās aprūpes centru vietā izveidoti pieci, centralizējot atbalsta funkcijas un panākot administrēšanas izdevumu ekonomiju.

Taupības un optimizācijas pasākumi veikti arī valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībās – tika likvidētas padomes, noteikti ierobežojumi valsts un pašvaldību kapitāldaļu pārstāvju atalgojumam, atsevišķas kapitālsabiedrības tika likvidētas un reorganizētas, panākta administratīvo izmaksu ekonomija. Tika

turpināts darbs pie valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības modeļa pilnveidošanas, veikta virkne grozījumu likumā „Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām”, 2012.gadā izstrādāta „Valsts kapitāla daļu pārvaldības koncepcija”, kas paredz ieviest daļēji centralizētu valsts kapitālsabiedrību pārvaldības modeli. Koncepcijas izstrādes mērķi ir nodrošināt labas pārvaldības, atklātības un ilgtspējas principu ieviešanu kapitālsabiedrībās.

Viens no plāna uzdevumiem bija stiprināt un efektīvizēt iekšējā audita darbību valsts pārvaldes iestādēs ar mērķi novērst likumu pārkāpumus un valsts resursu nelietderīgu vai ļaunprātīgu izmantošanu. Izstrādātais pasākumu plāns iekšējā audita sistēmas pilnveidošanai kopumā ir veicinājis šī mērķa sasniegšanu un uzdevums būtu uzskatāms par izpildītu. Ir pilnveidots normatīvais regulējums attiecībā uz iekšējo kontroli un iekšējo auditu, noteiktas tiesības pēc ministrijas iniciatīvas veikt auditus valsts kapitālsabiedrībās, tiek noteiktas iekšējā audita prioritātes valsts pārvaldē, tiek veiktas salīdzinošas pārbaudes, audita sistēma tiek centralizēta ministrijās; audita veikšanas metodika tikusi vienkāršota, izstrādātas vadlīnijas, tiek veikts darbs auditoru un iestāžu vadītāju izglītošanā par audita jautājumiem; attiecībā uz auditoriem ieviesta obligātas sertifikācijas prasība. Saskaņā ar FM sniegto informāciju, ir uzlabojusies sadarbība starp Valsts kontroli, iestāžu auditoriem un iestāžu vadītājiem; Valsts kontroles ieteikumu skaits ir samazinājies, kas ir vienkāršojis to ieviešanu. Iekšējo auditu ziņojumi netiek publiskoti pilnā apjomā, bet sabiedrībai ir pieejami auditu rezultāti kopsavilkumu veidā pa visu tiešo valsts pārvaldi. Šobrīd nav noteiktas vienotas prasības attiecībā uz iekšējo kontroli vai auditu pašvaldībās.

Veiktie grozījumi normatīvajos aktos, konkrēti MK 2007.gada 6.marta noteikumos Nr.171 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā", un no grozījumiem izrietošo prasību izpildes nodrošināšana ir veicinājusi lielāku atklātību par valsts pārvaldē veiktajiem darījumiem. Iestāžu mājas lapās ir pieejama informācija par iestāžu noslēgtajiem līgumiem un to saturu. Valsts kases mājas lapā ir pieejami mēneša operatīvie pārskati par budžeta izpildi valsts pārvaldē. Pašlaik tiek plānots veikt grozījumus iepriekš minētajos noteikumos, lai padarītu pieejamu informāciju par iestāžu nomātajiem un nomāt paredzētajiem nekustamajiem īpašumiem un citu informāciju par iestāžu rīcībā esošo nekustāmo un kustāmo mantu.

Kā parāda Latvijas iedzīvotāju aptaujas, pēdējos gados ir audzis valsts pārvaldes iestādēm uzticēšanās līmenis. Lielāks iedzīvotāju īpatsvars vērtē valsts pārvaldes iestādes kā godīgas – gandrīz visas institūcijas 2012.g. salīdzinājumā ar 2007.g. un iepriekšējiem gadiem tiek vērtētas pozitīvāk (Latvijas Fakti, „Attieksme pret korupciju Latvijā”, 2012). Pasaules Bankas salīdzinošā indikatora GRICS parametrā „korupcijas kontrole” Latvijas koeficienta vērtība 2011.gadā ir nedaudz paaugstinājusies (63,5) salīdzinājumā ar 2008.g. (61,7) un 2010.g. (62,2), bet jaunāki dati šim indikatoram šobrīd nav pieejami. Strukturālo reformu gaitā veiktie pasākumi visticamāk ir ietekmējuši valsts pārvaldes institūciju pozitīvāka vērtējuma pieaugumu sabiedrībā 2012. gadā.

9.tabula

Rezultāti un to rādītāji īstenoto pasākumu novērtēšanai.

Nr.p .k.	Politikas rezultāta formulējums	2007 (fakts)	2008 (fakts)	2009 (plāns)	2010 (tendence)
1.	Valsts kontroles veikto revīziju īstenoto ieteikumu īpatsvars pieaug	62%	75%	90%	pieaug
	Izpilde:			74%	73%
	Izpildes vērtējums ³⁰			82%	
2.	Pasaules Bankas starptautiskā salīdzinošā indikatora GRICS parametrā „korupcijas kontrole” Latvijas koeficienta vērtība paaugstinās	0.31	Nav datu	0.35	pieaug
	Izpilde:	64,1	61,7	62,7	62,2
	Lietuva ³¹	58,3	60,2	63,6	66,5
	Igaunija ³²	78,6	79,1	78,9	78,9
	Izpildes vērtējums ³³	-	-	-	-

³⁰ 2010.gadam nav norādīta plānota vērtība, tāpēc izpildes vērtējums 2010.gadam netiek aprēķināts.

³¹ Ailēs ierakstītas Lietuvas parametra vērtības, kas atrodamas Pasaules Bankas GRICS indikatora vietnē http://info.worldbank.org/governance/wgi/sc_country.asp (skatīts 10.04.2013).

³² Ailēs ierakstītas Igaunijas parametra vērtības, kas atrodamas Pasaules Bankas GRICS indikatora vietnē http://info.worldbank.org/governance/wgi/sc_country.asp (skatīts 10.04.2013).

³³ Dati no Pasaules Bankas GRICS indikatora, kas atrodami vietnē http://info.worldbank.org/governance/wgi/sc_country.asp, atšķiras no pasākumu plānā minētajiem, līdz ar to nav iespējams veikt izpildes novērtējumu (skatīts 10.04.2013).

Pielikumi

1.pielikums

Valsts budžeta un pašvaldību iestādēs nodarbinātie, kuri iekļaujas vienotajā atlīdzības sistēmā³⁴

	Vidējais nodarbināto skaits 2008.g.	Vidējais nodarbināto skaits 2009.g.	Vidējais nodarbināto skaits 2010.g.	Vidējais nodarbināto skaits 2011.g.	Vidējais nodarbināto skaits 2012.g.
Valsts budžeta iestādes (bez pedagogiem)	-	-	56 926	55 859	54 414
t.sk. neatkarīgas institūcijas (tiesas, prokuratūra, Saeima u.c.)			2 016	2 036	2 009
t.sk. valsts tiešās pārvaldes iestādes	70 959	62 988	54 910	53 823	52 405
Pašvaldību iestādes, CSP dati (bez pedagogiem)	-	-	63 132	64 596	63 877
Kopā	-	-	120 058	120 455	118 291
Kopā darbinieku skaits ar darba laika uzskaiti pamatdarbā ceturkšņa beigās (no gada sākuma - vidēji)		195 780	183 215	184 793	183 738
Vienotajā darba samaksas sistēmā iekļauto publiskās pārvaldes iestādēs strādājošo īpatsvars		32%	65%	65%	64%

Avots: FM 27.03.2013. atsūtītie dati

³⁴ Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums stājās spēkā 2010.gadā. No 2010.gada vienotajā sistēmā iekļāvās pašvaldības, neatkarīgās institūcijas. Pedagogi nav iekļauti vienotajā atlīdzības sistēmā.

2.pielikums Papildus veikto interviju saraksts

Iestāde	Datums
Finanšu ministrija Iekšējā audita politikas plānošanas nodaļa	03.04.2013.
Valsts kanceleja Valsts pārvaldes attīstības departaments	08.04.2013.
VARAM Publisko pakalpojumu departamenta Elektronisko pakalpojumu nodaļa	10.04.2013.
NVA direktore	03.04.2013.

3.pielikums *Izmantotie avoti.*

- *Edgars Pastars*, Par būtiskām izmaiņām iestāžu amatpersonu un darbinieku atlīdzības regulējumā, pieejams http://www.juristavards.lv/index.php?menu=auth&id=208528#ats_1
- Eurostat dati par rādītāju Public administration and defence; compulsory social security, Number of occupied jobs, Job vacancy statistics - quarterly data (from 2001 onwards), NACE Rev. 2 [jvs_q_nace2], un total population, pieejams: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=jvs_q_nace2&lang=en
- 2009. gada 15. septembra informatīvais ziņojums "Par administratīvā procesa efektivizēšanu", Tieslietu ministrija
- General government expenditure by function, pieejams: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_a_exp&lang=en
- "Pasākumu plāns valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanai", pieejams <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3099>
- Publisko aģentūru likums// Latvijas Republikas likums. Pieņemts Latvijas Republikas Saeimā 01.12.2009, stājies spēkā 01.01.2010.// Latvijas Vēstnesis, 18.12.2009. Nr.199
- *The Worldwide Governance Indicators (WGI)*, pieejams: http://info.worldbank.org/governance/wgi/mc_chart.asp
- Ekonomikas ministrijas 2009.gada publiskais pārskats, pieejams: <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30352>, [skatīts:10.05.2013.]
- Informatīvais apskats 2011. GADA TAUTAS SKAITĪŠANAS REZULTĀTI ĪSUMĀ, pieejams: http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/publikacijas/nr_13_2011gada_tautas_skaitisanas_rezultati_isuma_12_00_lv.pdf
- Salīdzinošs pētījums par atalgojuma apjomu, pirmais nodevums, 2012.gada 26.marts, pieejams: http://www.fm.gov.lv/files/valstsparvaldesdarbasamaksaspolitika/Salidzinosais_petijums_1_nodevums.pdf
- <http://www.worldbank.org/wbi/governance/govdata/index.html>
- I.Baltiņa, M.Šenfelde Latvijas valsts pārvaldes cilvēkresursu vadības politikas novērtējums un pilnveidošanas iespējas, iesniegts publicēšanai RTU zinātniskajos rakstos, npublicēts

- EUROSTAT, Ilgtspējīgas attīstības indikatori. Labāka pārvaldība. E-pārvaldes pieejamība. Indikators parāda procentuālo īpatsvaru 20 pamata pakalpojumu pilnai pieejamībai, pieejams:
<http://scoreboard.lod2.eu/index.php?scenario=2&indicators%5B%5D=FOA cit+Country+%25 of pub serv for citizen&countries%5B%5D=EE&countries%5B%5D=EU27&countries%5B%5D=LV&countries%5B%5D=LT#chart>
- Vecāka gadagājuma iedzīvotāji Latvijā, 2012, Latvijas Statistikas pārvalde,
<http://www.csb.gov.lv/vecaka-gadagajuma-iedzivotaji-latvija-2012>
- <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/informacijas-tehnologijas-galvenie-raditaji-30332.html>
- <http://scoreboard.lod2.eu/index.php?scenario=2&indicators%5B%5D=igovrt+IND TOTAL+%25 ind&countries%5B%5D=EU27&countries%5B%5D=LV#chart>
- Dati no Pasaules Bankas GRICS indikatora,
http://info.worldbank.org/governance/wgi/sc_country.asp
- 15.09.2009. Informatīvs ziņojums par Pasākumu plāna valsts pārvaldes sistēmas un civildienesta optimizēšanas gaitu, galvenajām problēmām un to iespējamiem risinājumiem.